

Anu Keränen & Marko Männistö

PIIRRETTY PUTIN

Semioottista ja retorista analyysia Ville Rannan ja Juha Sihdon vuosien 2018–2023 pilapiirroksista

PIIRRETTY PUTIN

Semioottista ja retorista analyysia Ville Rannan ja Juha Sihdon vuosien 2018–2023 pilapiirroksista

Anu Keränen & Marko Männistö
Opinnäytetyö
Kevät 2024
Viestinnän tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän tutkinto-ohjelma, Journalismin suuntautumisvaihtoehto

Tekijät: Anu Keränen & Marko Männistö

Opinnäytetyön nimi: Piirretty Putin. Semioottista ja retorista analyysia Ville Rannan ja Juha Sihdon vuosien 2018–2023 pilapiirroksista

Työn ohjaaja: Satu koho

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2024

Sivumäärä: 58

Tavoitteemme oli selvittää, miten pilapiirtäjät Juha Sihto ja Ville Ranta ovat kuvanneet Vladimir Putinia vuosien 2018–2023 pilapiirroksissaan, mitä merkityksiä pilapiirroksiset pitävät sisällään ja mitkä asiat taustoittavat niitä. Pohdimme myös, kuinka pilapiirroksilla kerrotaan mielipide ja voidaanko niillä vaikuttaa yhteiskunnallisesti.

Opinnäytetyön aineistona oli Iltalehdessä, Aamulehdessä ja Demokraatissa julkaistuja pilapiirroksia. Aineiston valintakriteereinä oli, että pilapiirroksissa esiintyi Putin ja että ne ensisilmäyksellä puhuttelivat meitä ja houkuttelivat analysoimaan. Analysoimme pilapiirroksiset semioottisen ja retorisen analyysin avulla. Tutkimme myös uutisia ja ilmiöitä kuvan julkaisuhetken peilaten ja liitimme nämä havainnot analyysiimme.

Johtopäätöksensä voimme todeta, että pilapiirroksiset ovat monisyisiä kuvauksia ilmestymisajankohtansa puheenaiheista, ilmiöistä ja uutisista. Pilapiirroksilla pyritään sanomaan totuudenmukaisesti ja kaunistelematta se, mitä muuten ei välttämättä uskalletaisi tuoda julkisuuteen. Pilapiirroksilla pyritään riisumaan asioilta kunnioitusta. Kuvat sisältävät myös sanallista ja sanatonta retoriikkaa sekä runsaasti metaforia.

Sihdolla ja Rannalla on erilainen lähestymistapa Putiniin ja hänen edesottamuksiinsa Rannan ollessa astetta rohkeampi kannanotoissaan. Rannan pilapiirroksiset toimivat paremmin ilman tekstiä kuin Sihdon tekemät pilapiirroksiset. Molemmat pilapiirtäjät tuovat omalla, lujahermoisella tavallaan esiin uutisia Putinista ja voivat näin vaikuttaa yleisönsä mielipiteisiin.

Tapa kuvata Vladimir Putinia pilapiirroksissa on muuttunut Ukrainan sodan syttymisen jälkeen. Putin esiintyy ennen sotaa julkaistussa kuvastossa vahvempana kuin sodan jälkeisissä kuvissa. On vaikuttavaa, kuinka uutisia ja mielipiteitä voidaan kuvata ilman sanoja. Pilapiirroksiset voisivatkin toimia tiedonvälittäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana yli kieli- ja valtiorajojen. Aihetta voisi laajentaa tutkimalla, kuinka esimerkiksi Saksassa tai Ranskassa Putin on esitetty pilapiirroksissa ja verrata näitä suomalaiseseen kuvastoon.

Asiasanat: pilapiirros, semioottinen analyysi, retorinen analyysi, metafora, Ville Ranta, Juha Sihto, Putin

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Journalism

Authors: Anu Keränen & Marko Männistö

Title of thesis: Drawn Putin. Semiotic and rhetorical analysis of Ville Ranta's and Juha Sihto's political cartoons in the years 2018–2023

Supervisor: Satu Koho

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2024

Number of pages: 58

Our goal for this thesis was to find out how the political cartoonists Juha Sihto and Ville Ranta have depicted Vladimir Putin in their cartoons between 2018 and 2023, what meanings the cartoons contain and what things are behind them. We also reflected how political cartoons convey an opinion and whether they can have an influence to the society. We analyzed the cartoons using semiotic and rhetorical analysis.

The material for the thesis was the cartoons that had appeared in *Ilta-lehti*, *Aamulehti* and *Demokraatti*. We chose the material based on the fact that they had to feature Putin and that they inspired for the analysis. We went through the material in different ways, using analysis methods mentioned above. We also went through a lot of news and phenomena behind the cartoons and added these observations to our analysis.

As a conclusion to our analysis, we can say that the political cartoons are complex descriptions of current topics, phenomena, and news. With the cartoons, Sihto and Ranta try to say truthfully what otherwise one would not necessarily dare to bring to the public. The images also contain verbal and non-verbal rhetoric and many different metaphors. The cartoonists have a different approach to Putin and his preconceptions, with Ranta being a bit bolder in his opinions. The way Vladimir Putin is portrayed in caricatures has changed after the outbreak of the war in Ukraine. Before the war, Putin appears stronger than today.

It is impressive how news and opinions can be described without words. As an information broker and a social influencer, political cartoons could cross language barriers and state borders. This thesis could be expanded by studying how, for example, in Germany or France, Putin has been presented in political cartoons and comparing these with the Finnish catalog.

Keywords: political cartoon, semiotic analyzes, rhetorical analyzes, metaphor, Ville Ranta, Juha Sihto, Vladimir Putin

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	POLIITTINEN PILAPIIRROS JOURNALISTISENA KUVITTAJANA.....	8
	2.1 Kuvituskuva, henkilökuvitus ja karikatyyri	8
	2.2 Pilapiirros	10
	2.2.1 Suomalaisen pilapiirroksen historiaa	10
	2.2.2 Pilapiirros yhteiskunnallisena vaikuttajana.....	14
3	PILAPIIRTÄJÄT JUHA SIHTO JA VILLE RANTA SEKÄ PIIRRETTY PUTIN.....	15
	3.1 Ville Ranta, pilapiirtäjä ja satiirikko	15
	3.2 Pilapiirtäjä Juha Sihto.....	17
	3.3 Mikä mies on Putin?.....	18
4	TUTKIMUSMENETELMÄT	21
	4.1 Tutkimusmenetelmien valinta.....	21
	4.2 Semioottinen analyysi	21
	4.3 Retorinen analyysi.....	22
5	PILAPIIRROSTEN ANALYSOINTI	25
	5.1 Venäjä nousee tuhkasta kuin Feeniks-lintu.....	25
	5.2 Trump ja Putin tulevat – näin suomalaiset osoittavat vieraanvaraisuutta.....	31
	5.3 Venäjän sisäinen asia	34
	5.4 Pöytää ei voi pidentää loputtomasti, Putin	36
	5.5 Make Venäjä great again	38
	5.6 Vladimir Putin täytti pyöreitä vuosia	40
	5.7 Putinin ystävät, pitäkää jalat maassa!	43
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	46
7	POHDINTA.....	49
	LÄHTEET.....	51

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastelemme semioottisen ja retorisen analyysin avulla Juha Sihdon ja Ville Rannan pilapiirroksia vuosilta 2018–2023. Jokaisessa valitussa pilapiirroksessa esiintyy Venäjän presidentti Vladimir Putin. Tutkimme, mitä pilapiirroksista voidaan todeta ensisilmäyksellä ja mitä merkityksiä ne syvemmin analysoituina pitävät sisällään, millaista symboliikkaa niissä on ja mitä tapahtumia ja ilmiöitä piirrosten taustalla mahdollisesti on. Tarkastelemme myös, miten pilapiirroksella kuvataan tiettyä uutista tai kerrotaan mielipide ja käyttääkö pilapiirtäjä piirroksiinsa liitetyissä teksteissä retoriikan keinoja hyväkseen.

Lisäksi pohdimme sitä, kuinka pilapiirroksella voidaan vaikuttaa tai pyritään vaikuttamaan yhteiskunnallisesti. Pilapiirroksot voivat puhuttaa ja aiheuttaa jopa ongelmia diplomatialle. Tästä löytyy esimerkki vuosien takaa, kun Kurt Westergaard sananvapauden rajoja testatakseen julkaisi vuonna 2005 pilapiirroksen profeetta Muhammedista. Kuva julkaistiin Jyllands-Postenissa, ja raju kritiikki kohdistui lehden lisäksi suoraan Tanskan valtioon. Tästä seurasi muun muassa tanskalaisten tuotteiden boikotointia ja hyökkäyksiä niin Tanskan suurlähetystöihin kuin myös kuvan julkaisseen Charlie Hebdoon, ranskalaisen satiirilehden toimitukseen, vuonna 2015 vaatien kahdentoista työntekijän hengen. (Nuutila 2021.)

Sananvapaus määritellään perustuslaissa (Perustuslaki 731/1999, 2:12 §) seuraavasti: ”Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.” Sananvapauteen sisältyy myös vastuu siitä, että esimerkiksi toimittaja ei voi aina mainita rikoksesta tuomittua nimeltä, jos uhria täytyy suojella. Tavallisista ihmisestä ei myöskään saa levitellä perättömiä asioita eikä kenenkään kunniaa saa loukata. (Romppainen 2017, 5.) Pilapiirtäjäkään ei voi piirtää aivan kaikkea ilman, että joutuisi siitä vastuuseen.

Marja Ylönen (2001) sanoo kuvallisen ilmaisun olevan vanha ja vahva tiedon ja propagandan välityskeino, jota on hyödynnetty eurooppalaisissa painotuotteissa 1830-luvulta ja suomalaisissa 1870-luvulta alkaen. Piirrosten avulla on tuotu esille kriittisiä, poliittisia näkemyksiä, riennaavia kannanottoja, yhteiskunnallisia viestejä, valistavaa tietoa ja viatonta huumoria. (Ylönen 2001, 22–24.)

Huumorilla itsellään tarkoitetaan kykyä ymmärtää ja myös ilmaista hauskoja ja huvittavia asioita (Tieteen termipankki 2024a). Huumoria sisältävän pilapiirroksen nähdessään lukija saattaa naurahtaa piirrokselle, mutta ei välttämättä pysähdy miettimään sen syvällisempää tarkoitusta. Pilapiirtäjät käyttävät tehokeinonaan muun muassa ironiaa. Ironian tuntemus retorisisena keinona ulottuu aina antiikin ajoille asti ja ironialla on kautta aikojen pyritty paljastamaan mielipide epäsuorasti satiirissa (Tieteen termipankki 2024b).

Pilapiirrokset ovat usein puhuttelevia ja pysäyttävät miettimään, sillä pelkän kuvan katsominen voi kertoa enemmän kuin tuhat sanaa. Opinnäytetyössä selvitämme, miten Venäjän presidentti Vladimir Putinia on kuvattu viime vuosina pilapiirroksissa ja kuinka kuvitus on mahdollisesti muuttunut esimerkiksi Ukrainan sodan syttymisen jälkeen. Lähteinä tässä opinnäytetyössä käytämme kirjallisuutta ja artikkeleja niin tutkimusmenetelmien kuin pilapiirrostenkin osalta. Tutkimme myös eri uutismedioiden verkkosivuja, jotta saamme kattavan kuvan pilapiirrosten taustoista.

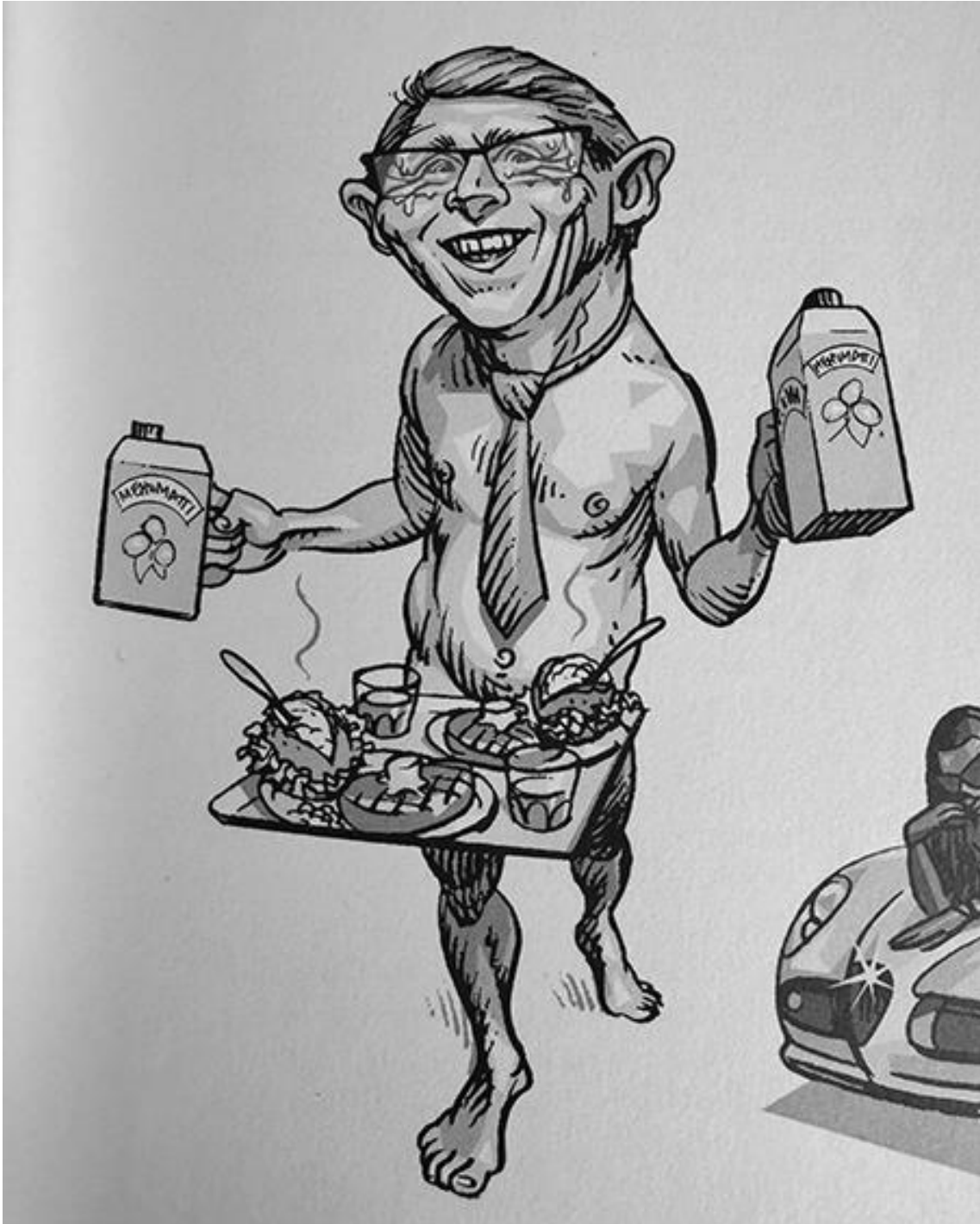
2 POLIITTINEN PILAPIIRROS JOURNALISTISENA KUVITTAJANA

Journalismi on luotettavaa uutisointia. Se pyrkii totuudenmukaiseen asioiden ja tapahtumien esiintuomiseen. Kun ihmiset saavat faktoihin perustuvaa tietoa journalistisista lähteistä, he voivat tämän pohjalta luoda omat mielipiteensä asioista. Lisäksi journalismiin kuuluu erilaiset viihde- ja hyötysisällöt. (Uutismedialiitto 2024a.) Pilapiirros on journalistista kuvittamista. Tässä luvussa avaamme, mitä tarkoittavat kuvituskuva, henkilökuvitus, karikatyyri ja pilapiirros. Sivuaamme suomalaisen pilapiirroksen historiaa ja pilapiirroksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

2.1 Kuvituskuva, henkilökuvitus ja karikatyyri

Kuvitus on journalismissa tärkeää, kun halutaan mennä uutista syvemmälle sekä pohtia ja analysoida tapahtunutta. Kuvituskuvat ohjaavat lukijaansa tyylillään, tekniikallaan ja ajatuksellaan. Ne luovat lukijalle odotuksia. Kuvituksen juuret ovat kaukana historiassa. Esimerkiksi kirkossa käytettiin kuvia ennen joukkoviestimiä. Joskus aihe voi olla niin arka tai se pureutuu historiaan tai tulevaisuuteen, ettei valokuvien ottaminen ole mahdollista. Silloin tarvitaan kuvituskuva. Vaikka toimittaja tai reportaasin kirjoittaja kertoo havainnoistaan ja kokemuksistaan, on myös kuvittajan äänen tultava esiin. Kokonaisuuden on toimittava. (Hänninen & Tietäväinen 2018, 12–24, 28.)

Henkilökuvitus on huolitellumpi tyyli kuvittaa kuin esimerkiksi karikatyyri tai pilapiirros. Se kertoo jotain merkittävää kuvattavasta. Niin journalismissa kuin henkilökuvissakin tulevat esiin tarinallisuus ja sen lainalaisuudet. Henkilökuvissa ei esitetä vain tiettyä ihmistä vaan myös se asiayhteys, jossa kuvattava henkilö esiintyy. Tämä näkyy pilapiirroksissakin. (Hänninen & Tietäväinen 2018, 34.) Voisi kuvitella, että esimerkiksi Vladimir Putin esiintyy erilaisena Ukrainan sodan aikaisissa kuvissa kuin vaikka ennen sotaa.

KUVA 1. Karikatyyri Matti Vanhasesta. (Hänninen & Tietäväinen 2018, 41.)

Karikatyyripiirros on yleensä esitettävän henkilön näköinen, kuten on nähtävissä Matti Vanhasta esittävässä kuvassa 1. Karikatyyripiirroksessa usein liioitellaan henkilön piirteitä, kuvataan hänen luonnettaan, maailmankuvaansa tai suhteitaan. Näin ollen yleensä vain tunnetut henkilöt ovat hyviä karikatyyrin kohteita. (Hänninen & Tietäväinen 2018, 38.) Karikatyyrin ja pilapiirroksen ero on hyvin häilyvä. Karikatyyri on enemmän potretti, kun taas pilapiirros ottaa kantaa ajankohtaiseen asiaan ja vaatii vastaanottajaltaan muun muassa huumorintajua. Päivän politiikka on hyvä alusta

pilapiirtäjälle. Karikatyrismi taas ei ota kantaa samalla tavalla; jotkut kuvat saattavat loukata, jos esimerkiksi ulkonäössä olevaan arkaan paikkaan osutaan. (Yle 2010.)

2.2 Pilapiirros

Poliittisilla pilapiirroksilla on keskeinen rooli sanan- ja lehdistönvapauden sallivassa valtiossa käytävässä poliittisessa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa. Toisin kuin journalismi, pilapiirtäminen on lähtökohtaisesti mielipidekeskeinen ilmaisun väline, jota piirtäjä voi käyttää vapaasti lehden linjan huomioiden. Piirrosten ymmärtäminen edellyttää lukijalta kulloinkin käsiteltävän aiheen taustojen tuntemista, ja ihanteellisimmallaan tuota tietoa saa piirroksen julkaisseesta lehdestä. (Encyclopaedia Britannica 2023, s. v. political cartoon.)

Pilapiirroksella nostetaan ajankohtaisia, menneitä ja tulevia asioita esiin. Pilapiirroksella ilmaistaan vapaasti mielipidettä ja puolustetaan jotain asiaa väkivallattomasti esimerkiksi silloin, kun joku käyttää valtaansa väärin. Pilapiirtäjät esittelevät usein tunnettuja poliitikkoja, koska näiden kasvoihin reagoidaan herkästi. (Hänninen & Tietäväinen 2018, 44.) Tähän opinnäytetyöhön valitut piirrokset kuvaavat tunnettua politiikkaa, Vladimir Putinia.

Vaikka poliittiset, kantaa ottavat pilapiirrokset ovat saaneet aina keskustelua aikaan, voivat ne olla myös aiheitaan esitteleviä (Ylönen 2001, 15). Ne ovat ajankuvia, jotka kuvaavat arvojen muutosta ja ovat usein aforistisia (Hänninen & Tietäväinen 2018, 44). Se, miten pilapiirros ymmärretään, syntyy vastaanottajan tavasta tulkita piirrosta, hänen asenteistaan ja tiedoistaan. Pilapiirroksen tulkintaan tarvitaan taustatietoja, jos sitä halutaan tutkia yksityiskohtaisemmin. (Ylönen 2001, 16.) Tämän vuoksi taustoitamme tässä opinnäytetyössä valittuja, analysoitavia pilapiirroksia kattavasti.

2.2.1 Suomalaisen pilapiirroksen historiaa

Pilapiirrokset ovat elinvoimaisimmillaan juuri kriisiaikana ja silloin, kun vakiintunut järjestelmä horjuu. Ensimmäiset julkaistut pilapiirrokset olivat painokuvia tai piirrettyjä kuvia käsin kirjoitettuihin lehtiin. Ylönen (2001) mainitsee varhaisimpana pilapiirroksena todennäköisesti Snellmania esittävän pilapiirroksen 1800-luvun puolivälistä. 1800-luvulla muun muassa ruotsinkielisissä ylioppilasosakuntien käsin kirjoitetuissa lehdissä toimi osaavia piirtäjiä. Myggnan-nimisessä lehdessä ilmestyi usein keisaria kritisoivia piirroksia, joista kuvastuu halu erkaantua emämaasta,

Venäjältä. (Ylönen 2001, 16, 22.) Käsien kirjoitetuista julkaisuista poliittiset pilapiirroksien siirtyivät painettuihin pilalehtiin. Euroopassa pilalehtiä oli julkaistu jo 1800-luvun alkupuolelta, kuten Ranskassa 1830-luvulta alkaen ilmestynyt *La Caricature*, Britanniassa samoihin aikoihin ilmestynyt *Figaro in London* ja *Punch* sekä Saksassa 1844 perustettu *Fliegende Blätter* ja 1896–1944 vaikuttanut *Simplicissimus*. (Ylönen 2001, 23–24.)

Suomalaiset pilalehdet ottivat mallia Saksasta, ja esimerkiksi vuonna 1877 ilmestynyt *Lentävät lehdet* -pilalehti otti nimensäkin *Fliegende Blätter* -lehdeltä. Ruotsin kautta saapui vaikutteita suomalaiseen pilalehtimalliin, koska myös ruotsalaiset lainasivat saksalaisia malleja. Pilailulehtien aikakauden voidaan nähdä alkaneen Suomessa 1870-luvulla, kun ylioppilaat perustivat *Kurvenimisen pilailulehden*. Samoihin aikoihin ilmestyneessä *Veitikassa* suomalainen pilapiirros alkoi herätä eloon. Tällöin kuvitusten osalta painotekniikka oli Suomessa vielä alkeellista, mutta ensimmäisen puupiirroslaitoksen perustamisen jälkeen vuonna 1881 pilalehtien kuvitus alkoi lisääntyä. Näissä kuvitus ja pilaillevat tekstit kokivat vielä suurta sensuuria, eivätkä kuvat ottaneet voimakkaasti kantaa, jos ollenkaan, yhteiskunnallisiin asioihin. (Ylönen 2001, 24–27.)

KUVA 2. Pilapiirtäjä Kari Suomalainen. (Hänninen & Karjalainen 2014, 45.)

Suomen ja Neuvostoliiton välisten sotavuosien 1939–1944 aikana julkaistiin yli sataa erilaista rintamalehteä, joista suosituimman kymmenikön yhteenlaskettu levikki oli lähes 90 000 kappaletta. Tuolloin myös sanomalehdet käyttivät piirtäjiä ja piirroksia huomattavasti enemmän kuin nykyään. Suomalaisista talvi-, jatko- ja Lapin sodan aikaisista pilapiirtäjistä on nostettu pääsääntöisesti esiin vain muutama nimi, kuten Suomen armeijan tiedotusosaston alaisen tiedotuskomppanian (TK) piirtäjät Erkki Tantt, Kari Suomalainen (kuva 2) ja Alexander Lindeberg. Heidän lisäksi muita tuon ajan tunnettuja pilapiirtäjiä olivat esimerkiksi Tove Jansson, Erkki Koponen ja Erkki Salonen, jotka avustivat useita eri lehtiä. Piirrosten avulla oli mahdollista kertoa vuosia kestäneen konfliktin

koko draaman kaari aina kotirintaman tapahtumista korsuelämään ja etulinjan taisteluihin. Pilapiirroksia ja sarjakuvia käytettiin Kansanhuoltoministeriön ja Valtion tiedotuslaitoksen (VTL) toimesta myös propaganda-aseena kotirintaman suuntaan esimerkiksi salakaupan ja erilaisten huhupuheiden kitkemiseksi. Suomessa ei ole koskaan muulloin käytetty piirtämistä yhtä suuressa mittakaavassa propagandan ja valistamisen välineenä. (Hänninen & Karjalainen, 2014, VII, 39–42.) Propagandalla tarkoitetaan yleiseen mielipiteeseen vaikuttamista ja poliittisen ideologian levittämistä järjestelmällisesti (Tieteen termipankki 2024d).

Sotavuosien lähestyessä loppuaan sai Neuvostoliiton lisäksi myös Saksa oman osansa pilapiirtäjien kynästä. Adolf Hitler esikuntineen joutui piirtäjien, erityisesti Tove Janssonin, hampaisiin. Jansson kertoi nauttineensa saatuaan olla sikamainen Stalinia ja Hitleriä kohtaan. Sotien jälkeiset vuodet olivat poliittisen pilapiirtämisen kannalta vaikeita, sillä Neuvostoliiton ja suomalaisen ääriivasemmiston suhteen oli oltava varovainen jopa siinä määrin, että Stalinia usein pilkannut pilapiirtäjä Hjalmar Löfving poltti piirtämänsä kuvat. (Hänninen & Karjalainen, 2014, 73,169.) Kommunistinen lehdistö teki paluun ja Suomen Kansan Demokraattinen Liitto SKDL sai oman pilalehtensä, Siilin. Sen piirroksissa Suomesta tehtiin sodan syyllinen osapuoli, ja se näki kaiken aseisiin liittyvän toiminnan ja puheen olevan Neuvostoliiton vastaista sodan lietsontaa. Ääriivasemmiston ja muun yhteiskunnan välinen kahtiajako oli vahva. (Ylönen 2001, 247.)

Sotien jälkeen pilalehdet kohtasivat vielä pienen nousukauden, mutta 1950-luvulla poliittiset pilapiirroksot siirtyivät lähes yksinomaan sanomalehtien sivuille. Piirtäjiä vakinaistettiin, piirrosten määrä kasvoi ja niiden aihepiiri laajeni. Lahjakkaat pilapiirtäjät olivat sanomalehdille tärkeitä, sillä he pitivät lukijasuhdetta yllä ja osasivat kiteyttää monimutkaisetkin poliittiset ja yhteiskunnalliset asiat yhteen kuvaan. Pilakuvasto keskittyi Neuvostoliiton ja Saksan sijaan kotimaiseen politiikkaan julkaisijan maailmankatsomuksen mukaisesti. (Ylönen 2001, 262–264.)

1880-luvulta alkaen pilalehdet alkoivat kehittyä poliittisen vuoropuhelun ansiosta, kun poliittisesti eri tavalla suuntautuneet lehdet alkoivat vastata toistensa teksteihin ja kuvituksiin. Kuvat olivat usein signeeraamattomia, mutta siirryttäessä kohti vuosisadanvaihdetta niin pilapiirtäjät kuin pilalehdetkin lisääntyivät, ja pilapiirros poliittisena välineenä ja ilmiönä alkoi vakiintua. Pilalehtien kulta-aikaa Suomessa oli 1900–1930 luvut, mutta sotavuosien jälkeen paperinsäännöstely aiheutti ongelmia pilalehdistölle. 1950-luvulle saavuttaessa sanomalehtikuvan painotekniikka oli jo niin kehittynyttä, että pilapiirroksia julkaistiin pääasiassa päivälehtien sivuilla. (Ylönen 2001, 27–28.)

2.2.2 Pilapiirros yhteiskunnallisena vaikuttajana

Pilapiirroksilla on tärkeä painoarvo lehdelle, ja ne esiintyvät usein lehtien pääkirjoitussivulla. Pääkirjoitus edusti varsinkin 1900-luvulla usein lehden omaa linjausta, mutta nykyään lehden linjaa ei voi määritellä pääkirjoituksen avulla. Vaikka pääkirjoitus ottaisi kantaa johonkin tiettyyn asiaan, saatetaan se esittää eri näkökulmasta lehden toisessa jutussa. Kuitenkin se määrittää osaltaan lehden koko linjaa. Pääkirjoitus ottaa kantaa, mutta se on silti asiatekstiä. Sitä on usein kirjoittamassa useampi lehden toimittaja, joiden kirjoittaman tekstin päätoimittaja hyväksyy julkaisukelpoiseksi. (Uutismedialiitto 2024b.)

Pääkirjoitussivun pilakuva voi olla vahvempi kuin irrallinen satiirinen piirustus. Se on ikään kuin pilapiirtäjän kommentti tärkeään ajankohtaiseen aiheeseen. Nämä pilakuvat esittävät usein pääkirjoituksessa tai uutisissa esiintyvän hahmon tai tapahtuman satiirisessa valossa. (Whitaker 1994, 134.) Satiirissa on tyypillistä paljastaa ironian keinoin todellinen mielipide (Tieteen termipankki 2024b). Ylönen (2001) sanoo pilapiirtämisen olevan oppositiopolitiikkaa sen kriittisen näkökulman vuoksi. Hallitusta voidaan arvostella, koska sillä on päätösvalta, mutta opposition arvostelussa ei ole samaa terää. (Ylönen 2001, 19.)

Pilapiirros tuo esiin kaunistelematta yhteiskunnassa ja poliitikkojen toiminnassa esiintyviä ristiriitoja. Pilapiirroksessa ilmaistaan sopimattomanakin pidettäviä asioita. (Ylönen 2001, 19.) Parhaimmillaan pilapiirros muodostaa ikimuistaisen kuvan jostain tapahtumasta, vaikka pilapiirros on totuttu näkemään kertakäyttöisenä kuvallisena kommenttina. Pilapiirtäjän voidaan nähdä olevan samalla tavalla lehden toimitustyössä mukana kuin lehden kirjoittavat toimittajat. Piirtäjän on oltava perillä ajankohtaisista aiheista ja pystyttävä reagoimaan nopeasti uutisiin ja ilmiöihin sekä tuomaan ajatus piirroksena paperille. Samoin kuin toimittajien myös lehdelle piirtävän pilapiirtäjän on joskus luovuttava aiheesta, jos se on päivän aikana muuttunut tai vanhentunut. (Whitaker 1994, 134, 146.) Tämä asettaa pilapiirtäjän samaan asemaan vallan vahtikoirana kirjoittavan toimittajan kanssa.

3 PILAPIIRTÄJÄT JUHA SIHTO JA VILLE RANTA SEKÄ PIIRRETTY PUTIN

Tässä luvussa esittelemme pilapiirtäjät Juha Sihdon ja Ville Rannan, joiden pilapiirroksia olemme valinneet tämän opinnäytetyön analysoitaviksi kohteiksi. Avaamme myös jokaisessa valitsemassamme kuvassa esiintyvän Venäjän presidentti Vladimir Putinin taustoja.

3.1 Ville Ranta, pilapiirtäjä ja satiirikko

Ville Ranta (kuva 3) on suomalainen pilapiirtäjä. Hän piirtää pilapiirroksia Iltalehteen, jossa hänellä on satojatuhsia lukijoita. Ranta tavoittelee piirroksissaan ihmisten tekopyhyiden ja heikkouksien paljastamista. Hän uskaltaa sanoa sen, mitä toimittaja ei välttämättä uskalla. Hänen pilapiirroksensa käsittelevät satiirisesti politiikkaa, uskontoja ja valtaapitäviä. (Mankkinen 2022.) Ranta pyrkii tuomaan pilapiirroksissaan esiin jonkin moraalisen ongelman, jota hän omalla tyyliillään arvioi. Poliittisten, uskontoja käsittelevien tai valtaapitävien asioiden piirtämisen lisäksi hän piirtää myös ilmiöistä ja tavallisista ihmisistä ja heidän asenteistaan. Huumorin ja satiirin kautta tuodut asiat ovat Rannan mukaan paljastavia, ja ne tuottavat oivalluksia. (Kurimo 2022.)

KUVA 3. Pilapiirtäjä Vile Ranta. Kaleva 28.9.2019. Kuva: Lauri Ponkala.

Ranta luonnehtii itseään kovaotteiseksi pilapiirtäjäksi. Hän mainitsee nimenomaan ranskaisten pilapiirtäjien toimivan hänen esikuvinaan ja innoittajinaan. Hän kuvailee ranskalaista pilapiirtämistä ronskiksi, räiskyväksi ja vallankumouksellisia piirteitä sisältäväksi ja ranskalainen tyyli on lähellä sitä, mitä hän itsekin pilapiirroksillaan haluaa tuoda esiin. Samoin hän mainitsee tanskalaisen ja saksalaisen pilapiirtämisen edustavan pitkälti omaa linjaansa. Suomalaisista pilapiirtäjistä Ranta arvostaa varsinkin edesmennyttä Kari Suomalaista. (Kurimo 2022.)

Ranta palkittiin muun muassa 2023 Suuri journalistipalkinto -gaalassa vuoden 2022 journalistina hänen purevan satiirinsa ja roisin huumorinsa ansiosta (Näveri 2023). Rannan työt ovat saaneet tunnustusta ennen kaikkea Ranskassa, jossa hänen lähes koko tuotantonsa on julkaistu. Hänet on palkittu useilla muillakin palkinnoilla ja ehdokkuuksilla. (Ranta 2023).

Ranta ottaa usein kantaa piirroksillaan Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa. Rannan mielestä pilapiirroksen tehtävä on ärsyttää. Hänen mukaansa journalismia on syytä esittää hölmösti ja riisua asioilta kunnioitusta. Hän kokee velvollisuudekseen puhua asioista, joista suomalainen ei välttämättä uskalla ääneen sanoa. (Sillanmäki 2023.) Rannan mielestä pilapiirros keikkuu sananvapauden rajoilla ilman, että lakia kuitenkaan rikotaan. Ranta joutui rikostutkinnan alle vuonna 2022 piirroksellaan, jossa hän kuvasi polyamorista suhdetta (Mankkinen 2022). Ranta on sanonut olevansa tämän tulkinnan kanssa eri linjoilla, ja hän on pohtinut sananvapauden rajoja Suomessa. Hän sanoo piirtävänsä joskus pilapiirroksia, joissa hän kritisoi jotain asiaa, vaikka ei itse olisikaan lainkaan sitä mieltä. Hänellä ei ole piirroksissaan myöskään henkilökohtaista poliittista agenda. (Kurimo 2022.)

Ville Rannan pilapiirotukset ovat poliittista satiiria. Satiiri on kirjallisuuden ja kielenkäytön laji. Siinä käytetään huumoria, sarkasmia ja kritiikkiä. Ranta mainitsee sarkasmin olevan ”myrkyllisempää ironiaa”, jossa asiat sanotaan piikikkään ironian avulla. Sarkasmi monesti ymmärretään väärin, sillä vaikka se vaikuttaa paikoin ilkeältä, on siihen yleensä piilotettu moraalinen asenne tai viesti. Poliittinen satiiri voi ärsyttää ihmisiä, ja se jakaa mielipiteitä. Satiirin keskiössä on jonkinlainen ristiriita, ja Rannan mukaan se ei ilman sitä olisi satiiria. (Kurimo 2022.)

Maissa, joissa vallankäyttö on keskittynyttä, johtajat tekevät usein kaikkensa, jotta poliittista satiiria ei olisi mediassa tarjolla. Satiiri on aseista riisuvaa, se tekee monesti vallankäyttäjät naurettaviksi, ja satiiri voi heikentää vallankäyttäjien asemaa. Rannan mukaan on aina hälyttävää, kun valtaapitävät provosoituvat satiirista ja kokevat sen uhkaavana, sillä silloin myös sitä estämällä

valtaapitävät polkevat ihmisen sananvapautta alas. Venäjällä on ollut nähtävissä viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana järjestelmällinen sananvapauden poistaminen. (Kurimo 2022.)

3.2 Pilapiirtäjä Juha Sihto

Äänekoskella vuonna 1957 syntynyt Juha Sihto (kuva 4) opiskeli Tampereen yliopistossa toimittajaksi. Hän aloitti työuransa Hämeen Sanomien, Riihimäen Sanomien, Turun Sanomien ja Länsi-Savon kesätoimittajana. Sihto jätti opintonsa kesken tehtyään kesällä 1984 työsopimuksen Aamulehden kanssa. Tuohon aikaan oli normaalia siirtyä työelämään ennen valmistumista. Ensimmäisinä vuosina Sihto työskenteli kirjoittavana toimittajana, toimitussihteerinä ja vuoropäällikkönä. Pilapiirtäjän ura alkoi 1990-luvun alussa, jolloin häntä pyydettiin kuvittamaan tunnetun pakinoitsijan Matti Pitkon tekstejä. (Kokko 2023.)

KUVA 4. Pilapiirtäjä Juha Sihto. Aamulehti 7.1.2023. Kuva: Eriika Ahopelto.

Seuraava askel pilapiirtäjän uralla tapahtui vuosituhannen vaihteessa, jolloin Sihto alkoi piirtämään kolme kertaa viikossa Aamulehden silloisen päätoimittajan Matti Apusen suostumuksella. Viikon muina päivinä Sihto teki taittavan toimittajan töitä sekä ruoka- ja luontosivuja. Vuonna 2017 hän siirtyi tekemään kolmipäiväistä viikkoa ja keskittyi ainoastaan pilapiirroksiin. Noin kolme vuosikymmentä Aamulehden pilapiirtäjänä toimineen Juha Sihdon journalistinen ura ja saavutukset

huomioitiin Aamulehden Sulka hattuun -palkinnolla tammikuussa 2023. Palkinto jaetaan poikkeuksellisista journalistista ansioista. (Kokko 2023.)

Jokainen piirros alkaa nollatilanteesta, sillä Sihto ei kerää ideoita tulevaa varten, vaan ideat syntyvät spontaanista ärsyyntymisestä johonkin poliittiseen tai yhteiskunnalliseen asiaan. Pilapiirtäjän päivä ei koskaan ala eikä lopu, vaan ajatukset työstävät mahdollista kuvaa aina riittävän mielenkiintoisen tapahtuman tai uutisen tullessa eteen. Piirtämisen prosessi muistuttaa esimerkiksi pääkirjoituksen tai mielipiteen kirjoittamista mutta satiirisella näkökulmalla. Useimpiin asioihin on mahdollista löytää humoristinen puoli, mutta kuva voi olla onnistunut, vaikka se ei olisi hauska. Pilapiirtäjän on oltava kiinnostunut maailman tapahtumista pystyäkseen tuottamaan osuvaa sisältöä. (Sihto 2022.)

3.3 Mikä mies on Putin?

Vladimir Putin (kuva 5) syntyi köyhiin oloihin Leningradissa lokakuussa vuonna 1952. Hän oli työläisperheen kolmas poika. Hän asui perheensä kanssa pienessä asunnossa, jossa asui myös kaksi muuta perhettä. Jari Himanen (2022) sanoo britannialaistoimittaja Judahin kirjoittaneen teoksessaan *Fragile Empire*, että Putin olisi ollut paremmista oloista kuin mitä lännessä ymmärretään. Hänellä oli jopa pieni pöytä asunnossaan, jota monella ei ollut siihen aikaan. Putinin veljet kuolivat hyvin nuorina, ja tämän uskotaan osaltaan vaikuttaneen siihen, millainen hänen elämänsä on ollut. (Himanen 2022.)

KUVA 5. Venäjän presidentti Vladimir Putin. Iltalehti 31.1.2023. Kuva: Zumawire/MVPhotos.

Putin on opiskellut Leningradin valtionyliopistossa oikeustieteitä, ja ennen presidenttiyttään Putin on toiminut Neuvostoliiton ulkomaan tiedustelupalvelussa, KGB:ssä (Komitet gosudarstvennoi bezopasnosti) (Himanen 2022). Hän aloitti sen koulutusohjelman Leningradissa 1975 ja toimi tiedustelu-upseerina 16 vuotta (Suomen kuvalehti 2023). Hän oli pakkomieltainen KGB:n suhteen. Myersin (2018) mukaan Putin näki vakoilujännärin, joka sai hänet päättämään ryhtymisestään vakoojaksi. Putin motivoitui siitä, että yksi vakooja voi vaikuttaa jopa tuhansiin ihmisiin ja heidän kohtaloihinsa. (Myers 2018, 25.)

Kun Neuvostoliitto kaatui, Putin siirtyi politiikan pariin. Hän oli 1990-luvulla Pietarin kaupungin apulaispormestari. Hän johti myös Venäjän turvallisuuspalvelu FSB:tä (Federalnaja služba bezopasnosti Rossijskoi Federatsii). Hän on ollut pääministerinä kaksi kertaa, vuosina 1999–2000 sekä 2008–2012. Hän oli ennen edellistä pääministerikauttaan kaksi kautta Venäjän federaation presidentti 2000–2008. Hän on nykyäänkin valtaapitävä presidentti vuodesta 2012 alkaen ja on nyt neljättä kauttaan virassaan. Putinin on ollut valtakaudellaan osallisena toiseen Tšetšenian sodista, Georgian ja Itä-Ukrainan sotiin, Krimin liittämiseen Venäjään vuonna 2014 sekä Ukrainan hyökkäyssotaan. (Suomen kuvalehti 2023.)

Vladimir Putin on innokas judon harrastaja. Hän oli nuorena pienikokoinen, ja murrosikä oli viivästynyt. Hän aloitti judon, koska halusi olla ikäistensä kanssa samalla viivalla. Putinin omien

sanojen mukaan judo ohjaa hänen elämänfilosofiaansa. Putin oli vuodesta 2008 Kansainvälisen judoliiton IJF:n (International Judo Federation) kunniapuheenjohtaja, mutta menetti tittelin Ukrainan sodan alettua. Hän sai 19-vuotiaana ensimmäisen dan-asteen mustan vyönsä, mutta menetti tämän samasta syystä. (Himanen 2022.)

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Avaamme tässä luvussa käyttämämme analyysimenetelmät sekä niihin liittyvän terminologian. Käytämme pilapiirroksia analysoidessamme semioottista analyysiä. Lisäksi käytämme paikoin retorista analyysiä, sillä piirroksissa on usein satiirisia, retorisia piirteitä sisältävää tekstiä.

4.1 Tutkimusmenetelmien valinta

Tässä opinnäytetyössä tutkimuskysymyksemme ovat, kuinka Venäjän presidentti Vladimir Putinia on kuvattu pilapiirroksissa suomalaisissa iltapäivälehdissä, kuinka kuvitus on mahdollisesti muuttunut eri tapahtumien takia ja mitkä tapahtumat ovat kuvitusten taustalla. Tutkimusmenetelmiä miettiessämme päädyimme toteuttamaan laadullista tutkimusta semioottisen ja retorisen analyysin keinoin. Tutkija ei voi täysin sanoutua irti omasta arvomaailmastaan, ja tämä väistämättä ohjaa tutkimusta ja omien havaintojen merkitys kasvaa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 161–164). Tämän vuoksi pilapiirrosten analysointiin ja tutkimuskysymysten selvittämiseen käy parhaiten laadullinen tutkimus.

Sisällönanalyysiä terminä voidaan käyttää laajempaan viitekehyksenä erilaisille analyysikokonaisuuksille (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91). Päätelmiemme mukaan media-analyysi on yksi sisällönanalyysin keino, joka tutkii eri medioita omilla systemaattisilla menetelmillään. Media-analyysin menetelmistä valikoitui tätä opinnäytetyötä varten semioottinen ja retorinen analyysimenetelmä sekä retorista keinoista vielä tarkemmin metafora-analyysi.

4.2 Semioottinen analyysi

Semioottisen analyysin avulla pyritään ymmärtämään merkkejä ja merkityksiä sekä niiden välisiä viittaussuhteita. Semioottisessa analyysissä yksittäistä merkkiä ei käsitellä irrallisena, vaan merkkijärjestelmä vaikuttaa aina sen merkitykseen. Semioottinen analyysi on osa laadullista sisällönanalyysiä. (Jyväskylän yliopisto 2023.)

Semiotiikka on merkkijärjestelmien tutkimusta, ja sitä sovelletaan tutkittaessa viestintää ja kulttuuria. Semiotiikka voidaan jakaa strukturalistisiin ja pragmaattisiin suuntauksiin. Ferdinand

Saussuren ja Roland Barthesin mallit ovat yhdet tunnetuimmista strukturalistisista semiotiikan malleista. Saussuren mallissa erotellaan merkki ja käsitesisältö. Nämä yhdessä muodostavat koodin, joka yhdistää ilmaisun ja käsitesisällön. Barthesin mallissa keskitytään denotaatioon ja konnotaatioon, joita käytetään etsiessä merkisysteemien sisältöä ja muotoa. Denotaatio on yleinen ja yksiselitteinen, kirjaimellinen merkitys, joka on kontekstista vapaa. Konnotaatio on monimerkityksellinen eli kaikki se muu oheismerkitys, mitä denotaation jälkeen voidaan analysoida. Merja Bauters (2023) antaa julkaisussaan esimerkin kuvasta, jossa on kasvomaski. Kasvomaski on kuvan denotaatio ja konnotaatio taas puolestaan kuvaus siitä, miten kasvomaski estää virusten tarttumista tai kuinka se voi ilmentää epidemian olemassaoloa. Barthesin merkityksenantoprosessia on kuvattu kuvassa 6. (Bauters 2023.)

KUVA 6. Barthesin merkityksenantoprosessi. (Bauters 2023.)

Semiotiikan pragmaattista suuntausta edustaa muun muassa Charles Sanders Peircen fenomenologisten kategorioiden malli. Hänen kirjoituksistaan on syytä nostaa esiin kolme käsitettä: ikoni, indeksi ja symboli. Ikonilla hän tarkoittaa sitä, mikä aistituntemus tai intuitio syntyy tarkasteltavasta kohteesta, indeksillä taas merkin ja kohteen kytkeytyneisyyttä toisiinsa ja symbolilla sopimuksenvaraista kuten esimerkiksi sanoja. (Bauters 2023.) Varsinkin Barthesin malli on oiva analysointikeino tutkittaessa pilapiirrosten syvempiä merkityksiä.

4.3 Retorinen analyysi

Retoriikalla tarkoitetaan yleisön vakuuttamista jostain tietystä asiasta ja yleisön saamisesta uskomaan ja sitoutumaan käytettyyn argumenttiin. Retorisessa analyysissä pyritään tarkastelemaan juuri näihin liittyviä kielellisiä prosesseja. Retorisen argumentoinnin ero esimerkiksi logiikkaan on siinä, että retoriikka korostaa jonkin asian uskottavuutta samalla vähentäen muiden väitteiden uskottavuutta ja kannatettavuutta. Kyseessä on todellisuuden tulkinnallinen korostaminen, joka heijastaa puhujan asenteita, mielipiteitä ja tarkoitusperiä. Retorisen analyysin kautta pyritään tunnistamaan muun muassa puheessa tehokeinoina käytettyjä kielikuvia ja

rinnastuksia. Tavallisesti retorista analyysiä käytetään, kun halutaan tarkastella esimerkiksi lehtikirjoituksia, mainoksia tai vaikka poliitikkojen puheita. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1999, 46, 126–129.) Tässä opinnäytetyössä kokeilemme retorisen analyysimenetelmän soveltuvuutta pilapiirrosten teksteihin.

Poliittisessa puheessa on totuttu retorisiin keinoihin, mutta myös tieteellisissä teksteissä ja arkipuheissa voi havaita retorisia piirteitä. On olemassa erilaisia väitteitä ja argumentteja, joita halutaan puolustaa tai vastustaa. Retorisessa analyysissä on keskeistä se, millaisia keinoja käyttämällä yleisö vakuutetaan asian uskottavuudesta ja miten retorisen puheen tai tekstin luoja saa yleisön puolelleen. Retorinen analyysi keskittyy lausumien muotoiluun ja siihen, miten yleisö niihin suhtautuu. (Jokinen ym. 1999, 47.)

Koska kielenkäyttö ei kerro esimerkiksi puhujan tai kirjoittajan asenteista tai faktoista, retorinen analyysi pyrkii löytämään argumentit. Analysoidessa keskitytään tekstin tai puheen sisäisiin rakenteisiin, retorisiin keinoihin, merkityssisältöihin sekä tilanteeseen, jossa argumentit esitetään. Niiden merkitys tarkentuu juuri esittämiskontekstissa. Näitä tarkastellessa on muistettava asiayhteys. Myös puhuja-yleisösuhte on keskeinen. (Jokinen ym. 1999, 128–129.) Sihdon ja Rannan pilapiirroksissa esiintyvä teksti voidaan nähdä osana laajempaa keskustelua, ja on hyvä pitää mielessä konteksti, mitä kuvan julkaisemishetkellä uutismaailmassa on ollut. Sihdon ja Rannan ironiaa huokuvista pilapiirroksista uskomme löytävämme retorisia piirteitä.

Metafora on sanallisessa viestinnässä vertauskuva, jossa jokin sana tai ilmaus siirretään toisen tilalle, jolloin se saa uuden, epätavanomaisen merkityksen. Kyse on merkityksen siirrosta. (Tieteen termipankki 2023a.) Esimerkiksi ilmaisu ”hän viettää kissanpäiviä” luo elävän mielikuvan helppoa elämää viettävästä henkilöstä, jonka ei ole pakko tehdä mitään kuten ei kissankaan. Havaintojemme mukaan muita yleisiä metaforia ovat muun muassa kaatosade ja median viime vuosina usein käyttämät käristyskupoli, seksihelle ja tartunta-aalto. Metaforat ovat yleisiä kaikessa kielenkäytössä, jopa tieteellisessä. Niitä käyttämällä voidaan kuvailla ja verrata asioita käyttämättä kuin-sanaa, ja niiden toimivuus halutun konnotaation saavuttamisessa voi olla hyvin korkea. Jokapäiväisessä käytössä olevat arkisiksi muodostuneet metaforiset sanonnat ovat piilevän luonteensa vuoksi jopa petollisia, sillä niitä ei välttämättä mielletä vertauskuviksi, vaan ne otetaan kirjaimellisesti. (Jokinen ym. 1999, 149–150.) Kuvallisessa viestinnässä kyse on samasta ilmiöstä mutta kuvallisten elementtien kautta. Metafora-analyysissä tutkitaan löydettyjä kielikuvia eli

trooppeja sekä symboleita ja tarkastellaan niiden merkityksiä annetussa asiayhteydessä. (Tieteen termipankki 2023b.)

5 PILAPIIRROSTEN ANALYSOINTI

Tässä luvussa analysoimme Juha Sihdon ja Ville Rannan Putinia kuvaavat pilapiirrookset semioottisen ja retorisen analyysin avulla sekä avaamme niihin liittyviä uutisia, ilmiöitä ja puheenaiheita. Käsittelemme myös kuvissa esiintyviä metaforia metafora-analyysin avulla. Semioottisessa analyysissä keskitymme lähinnä Barthesin malliin, mutta sivuamme Peircenkin mallia siltä osin kuin se on tarkoituksenmukaista. Emme keskity analyysissämme pääkirjoitussivun ja pilapiirroksen keskinäiseen suhteeseen.

Valitsemamme Sihdon pilapiirrookset (kuva 7, 9 ja 12) ovat Aamulehdestä ja Rannan pilapiirrookset (kuva 10, 11 ja 13) Iltalehdestä. Rannan pilapiirros (kuva 8) on Demokraatista. Aamulehti on Pirkanmaan alueella toimiva sanomalehti ja Iltalehti on Suomen toiseksi suurin iltapäivälehti. Näiden journalismi on sitoutumatonta, ja ne tuovat mielipiteellisyytensä esiin pääkirjoituksissaan. (Sanoma 2024; Iltalehti 2024.) Demokraatti-aikakauslehden juttujen keskiössä ovat työelämä, kulttuuri ja politiikka, ja se on poliittisesti sosiaalidemokraattinen (Demokraatti 2024).

5.1 Venäjä nousee tuhkasta kuin Feeniks-lintu

Pilapiirros (kuva 7) julkaistiin toukokuussa 2018 Putinin aloittaessa neljättä kauttaan Venäjän presidenttinä. Tuolloin Putin havitteli tehokkaita aseita. Hän myös hahmotteli laajemmin Venäjän armeijan uudistusta hankkiakseen ja rakentaakseen uusia sodankäynnin välineitä pystyäkseen saavuttamaan poliittiset ja strategiset tavoitteensa. Hänen vuotuinen puheensa liittoneuvostolle maaliskuussa 2018 keskittyi hyvin pitkälle uuteen aseistukseen ja ydinkärkeä kuljettavien alustojen esittelyyn, joiden avulla hän halusi Venäjän palaavan entiseen suurvalta-asemaansa. Putin totesi puheessaan kansainväliselle yleisölle uhmakkaasti, että on aika kuunnella Venäjää. Putin uudisti Venäjän sotavoimien kalustoa ja asejärjestelmiä nostaan niiden toimintakykyä entisen Neuvostoliiton jälkeensä jättämästä alennustilasta tasolle, jolla hän toivoi pystyvänsä kilpailemaan Yhdysvaltojen kanssa. Neljännen kautensa aikana Putin halusi todistaa asioiden kehittyneen hänen kaavailemallaan tavalla. (Alenius 2023.)

KUVA 7. Venäjä nousee kuin Feeniks-lintu. Juha Sihdon pilapiirros. Aamulehti 8.5.2018.

Pilakuvan (kuva 7) denotaatio on vienosti hymyilevä, uneliaan näköinen harmaantunut paidaton mies polviasennossa kädet koholla kaukana olevan kookkaan punaisen rakennuksen etupuolella. Konnotaatio on Kreml, Venäjä, Vladimir Putin, valta ja kommunismi. Piirroksessa Putin poseeraa ilman paitaa maastohousut ja maihinnousukengät jalassa. Tällä viitataan hänestä otettuihin tunnettuihin lehtikuviin. Paidattomuudellaan Putin tuo esille olevansa tavallinen mies mutta vahva johtaja, joka viihtyy luonnossa eikä hienostele tai kainostele. Hän on riisunut pukunsa ja kravattinsa, niin sanotun valtionpäämiehen panssarinsa, ja osoittaa näin olevansa pelkäämätön, maskuliininen ja itsevarma. Maastohousuihin ja maihinnousukenkiin pukeutuminen tuo esiin sotilaallisuutta ja käytännön neuvokkuutta, jotka ovat eduksi paitsi maasto-olosuhteissa selviytymisessä myös rintamalla taistellessa.

Kreml on kuvassa 7 kaukana selän takana, joten Putin on astunut ihmisten pariin, mahdollisesti Punaiselle torille. Myös tämä viestii kansanomaisuudesta, rohkeudesta ja itsevarmuudesta ja ehkä jopa tietynlaisesta vapautumisesta. Voisi myös ajatella hänen jättäneen Kremlin ja siirtyneen politiikan jälkeiseen seesteiseen elämänvaiheeseen. Kenties hän kaipaa yksinkertaisempaa elämää, jossa politikointi on mennyttä ja hän voi viettää päivänsä esimerkiksi kalastaen ja metsästäen, johon vaatetuskin viittaa. Toisaalta kuva viestii ei ainoastaan Kremlin jättämisestä

mutta myös selän kääntämisestä sille, minkä voi tulkita karkotusviestinä (Latvanen 2020). Tämä voisi tarkoittaa hänen pettyneen Venäjän tilanteeseen ja aloittavan Feeniks-lintumaisen pesän polttamisen ja tien raivaamisen Neuvostoliitolle.

Kuvassa 7 Putin on niin sanotussa korkeassa polviasennossa, joka on tuttu armeijasta. Sitä käytetään tilanteen mukaan muun muassa tähytettäessä ja ampuessa, sillä asento antaa suojaa ja mahdollistaa vakaamman ja tarkemman ampumisen kuin seisossa. Polviasentoa käytetään toisinaan myös maastossa käskyjä vastaanottaessa. (Puolustusvoimat 2013.) Herää kysymys, ottaako Putin käskyjä vastaan ja jos, niin keneltä.

Käsien asennosta tulee mieleen elokuvien roolihahmo, joka juhliin astuessaan tervehtii naisia samanlaisella eleellä heitä osoittaen ja silmää iskien. Käsien asento yhdistettynä polviasentoon on klassinen jousiampujan asento. Lempeäilmeinen Putin on kuin kerubi, Cupid, muinainen roomalainen lemmenjumala, jonka ampumat nuolet saivat kohteensa rakastumaan (Encyclopaedia Britannica 2023, s. v. cupid). Haluaako Putin rakkautta itseään kohtaan vai haluaako hän jakaa rakkautta maailmaan? Onko hänellä piilossa pysynyt puoli, joka alkaa tulla esiin Kremlin jäätyä taakse? Kenties hän on saanut tarpeekseen virallisuuksista ja protokollasta, ja hän kaipaa tavallisempaa elämää ilman laskelmointia ja velvoitteita.

Jousiampujan asennon voi nähdä antiikin taiteessa ja esimerkiksi Antoine Bourdellen vuonna 1909 veistämässä Hercules the Archer -pronssiveistoksessa. Tämä rinnastaa Putinin Herkulekseen, joka on kreikkalaisessa mytologiassa ukkosen jumala Zeuksen poika ja puolijumala (Encyclopaedia Britannica 2023, s. v. hercules). Puolijumalaan ja ukkosen jumalan poikaan samaistuminen on vahva sanoma, joka viestii suuresta itsevarmuudesta ja kenties jopa persoonallisuushäiriöstä, joka vaikuttaa itsensä hahmottamiseen ja ympäristön havainnointiin (Leppävuori 1995).

Pilapiirroksessa (kuva 7) Vladimir Putin toteaa ääneen kaikkien kuullen, kuinka Venäjä nousee kuin Feeniks-lintu. Linnun nimi tulee muinaisesta kreikkalaisesta tulenpunaista tarkoittavasta sanasta phoenix (Biedermann 1993, 55). Tulenpunaisesta tulee väistämättä mieleen entisen Neuvostoliiton lippu, joka oli pohjaväriään punainen. Kyseinen lippu ja punainen väri yhdistetään edelleen laajalti sosialismiin, ja lippua käytetään usein neuvostonostalgiassa, jonka perään Putin ja useat muut Venäjän vallanpitäjät ovat toistuvasti haikailleet (Grönholm 2021). Tästä voi päätellä pilapiirroksen Putinin kertovan pikemminkin ihannoimansa edesmenneen Neuvostoliiton uudesta syntymästä ja

kukoistuksesta kuin nykyisen Venäjän noususta. Tätä tulkintaa vahvistaa myös se seikka, ettei Venäjä ole kuollut, joten se ei voi myöskään nousta kuin Feeniks-lintu.

Ajatusta pidemmälle viettäessä Putin tuhoaa Venäjän herättääkseen Neuvostoliiton henkiin. Se voisi tapahtua Feeniks-linnun tavoin, joka sytytti pesänsä tuleen ja tuhoutui sen mukana noustakseen kolme päivää myöhemmin tuhkasta (Biedermann 1993, 55). Kuvainnollisesti Putin sytyttää Venäjän palamaan tuhoten kaiken, ja kolme päivää myöhemmin Neuvostoliitto nousee Venäjän raunioiden keskeltä uuteen kukoistukseen.

Feeniks on usein haikaraksi kuvattu ylösnousemuksen ja kuolemattomuuden symboli. Sen perusteella Putin haluaa kuolemattoman valtakunnan. Se ei tule kuitenkaan onnistumaan, sillä Feeniks-lintu ei ollut kuolematon, mutta eli yli 500 vuotta kerrallaan. (Biedermann 1993, 55.) Haikaralla on useita tunnettuja symbolisia merkityksiä, joista yksi on vauvan tuominen taloon. Tämä käy yksiin Putinin yhden tärkeimmän tavoitteen, syntyvyyden nostamisen, kanssa (Mulari 2023).

Antiikin tarinoissa Feeniks-lintu toi Egyptin Heliopoliksessa sijainneelle auringonjumala Raan alttarille yrttejä vierailta mailta (Biedermann 1993, 55). Tällä voisi pilapiirroksessa viitata kommunismin kehittymisen alkutaipaleelle, jolloin siirtomaista Venäjälle tuodut rikkaudet ja raaka-aineet loivat aineellista hyvinvointia, mikä johti maan teollistumiseen (Heikkilä 2022). Koska Feeniks yhdistettiin kuolemattomuuteen, verrattiin siihen kuolematonta Rooman valtakuntaa, jonka myöhäisen vaiheen kolikoissa Feeniks esiintyy ikuisen kaupungin symbolina. Tässä tapauksessa Putin voisi verrata Kremliä, Moskovaa tai Venäjää ikuisen Roomaan. Islamilaisessa mytologiassa Jumala loi Feeniksin alun perin täydelliseksi, mutta Feeniks muuttui myöhemmin rutoksi ja se tapettiin. (Encyclopaedia Britannica 2023, s. v. phoenix.) Tämä voisi kuvastaa täydellisen Neuvostoliiton muuttumista romahtamisen kautta Venäjäksi, jonka Putin haluaa nyt tappa.

Piirroksen (kuva 7) ajatuskupla viittaa asiaan, jota hän ei halua kertoa julkisesti. Ajatuskuplassa Putin toteaa itseksensä: ”Jos ei muuten, niin vanha kunnon valtias ilman paitaa -kikka tepsii aina.” Tällä piirtäjä Juha Sihto viittaa tunnettuihin valokuviin Putinista, joissa hän poseeraa paidatta muun muassa kalastamassa ja hevosen selässä. G7-maiden kokouksessa eri maiden johtajat naureskelivat Putinin paidattomille kuville, mutta venäläisiin kuvat vetosivat (Propper 2022). Kansalaiset ihailevat ja jopa palvovat johtajaansa, joka osoittaa olevansa vahva alfayksilö. Kyseinen ilmiö on todennäköisempi totalitaarisissa kuin demokraattisissa valtioissa. (Hirvonen

2014.) Näin ollen pilapiirroksen Putin osoittaa valmiutensa auktoriteetin ja voiman näyttöön nostamalla itsensä esiin jopa vaatteitaan vähentämällä taatakseen kansan suosion.

Virkkeen alku, ”Jos ei muuten”, on retorinen ja kuulostaa uhkaavalta ja jopa epätoivoiselta ja viestii Putinin olevan valmis käyttämään kaikkia keinoja varmistaakseen oman valtansa, jonka avulla hän saattaa johtamansa maan uuteen kukoistukseen. Onko Putin epätoivoinen itsensä vai Venäjän puolesta vai sekä että? Haluaako hän pönkittää vain egoaan vai vahvistaa Venäjää? Tässä valossa hän on kuin epävarma, parhaat vuotensa nähnyt entinen lahjakkuus, joka haluaa vielä kerran nousta parrasvaloihin jopa kyseenalaisia keinoja käyttäen. Kyseenalainen toiminta ei ole hänelle vieras asia. Siitä on olemassa lukuisia esimerkkejä, kuten ydinaseen käytöllä uhkaaminen (Mäkeläinen 2022) ja epäilyt vastustajiensa ja arvostelijoidensa tapattamisesta (Summanen 2015).

Paidaton Putin tuo mieleen klassikkosadun Keisarin uudet vaatteet. Sadussa keisarin palkkaama vaatturi ei valmistanut keisarin tilaamia hienoimmista materiaaleista valmistettuja vaatteita lainkaan, vaan huijasi tätä sanoen niiden olevan näkymättömiä ja näkyvän vain älykkäille, eivätkä tyhmät ja osaamattomat näkisi niitä lainkaan. Keisari ei itsekään nähnyt niitä, mutta hän vaiken, jotta häntä ei olisi luultu kykenemättömäksi johtajaksi. (Tiedonportailla 2024.) Putin on tässä suhteessa kuin sadun keisari. Hän on pyrkinyt peittelemään epäonnistumisiaan ja puhumaan parhain päin tekemisiään näyttääkseen kyvykkäämmältä kuin onkaan (Hakala 2022).

Samasta syystä sadussa myös keisarin virkamiehet teeskentelivät näkevänsä hänen vaatteensa (Tiedonportailla 2024), mitä voi suoraan verrata Venäjän tapahtumiin. Putinin esikunta ja muut korkeassa asemassa olevat henkilöt eivät yleensä aseta Putinin sanoja tai tekoja kyseenalaisiksi, mutta asian takana on muutakin kuin pelko näyttää osaamattomalta. Putin on tunnettu paitsi mielestään epäpätevien johtajien erottamisesta (Salminen 2023) myös arvostelijoidensa vangitsemisesta ja mahdollisesti myös tapattamisesta (Mäkeläinen 2020).

Sadussa keisari järjesti kaupungin läpi kulkeneen paraatin, jonka yleisö ihasteli hänen uusia vaatteitaan. Kansalaiset eivät luonnollisesti halunneet vaikuttaa tyhmiltä, joten kukaan ei avannut suutaan näkemästään tai siitä, mitä ei nähnyt. (Tiedonportailla 2024.) Tämä on suoraan verrannollinen Venäjän kansaan, joka ei ole poikkeavia mielipiteitään tuonut juurikaan julki seurausten ja leimaantumisen pelossa (Wallius 2022).

Lopulta keisarillisen kulkueen yleisössä ollut lapsi huusi keisarin olevan ilman vaatteita, ja pian huutoon osallistuivat myös muut kansalaiset. Keisari virkamiehineen jatkoi teeskentelyään. (Tiedonportilla 2024.) Tämäkin kohta sadusta on metafora Putinin valtakaudesta. Kansa vaikenee ja myötäilee, kunnes joku rohkea kyseenalaistaa virallisen narratiivin, mikä saa muutkin rohkaistumaan. Venäjällä kansan rohkaistuminen ei ole ollut niin voimakasta kuin sadussa, mutta sitä on tapahtunut. Esimerkiksi Krimin miehittäminen ja Navalnyin murhayritys aiheuttivat vastalauseita Putinia kohtaan ja jopa pommi-iskun Venäjän sotapropagandaa levittävää tahoa vastaan (Uosukainen 2023). Putin kuitenkin jatkaa vallan kahvassa myötämielisten virkamiesten tukemana.

5.2 Trump ja Putin tulevat – näin suomalaiset osoittavat vieraanvaraisuutta

KUVA 8. Trump ja Putin tulevat – näin suomalaiset osoittavat vieraanvaraisuutta. Ville Rannan pilapiirros. Demokraatti 2.7.2018.

Kuvan 8 denotaatio on, että kaksi miestä seisovat puvut päällä. Heidän takanaan maassa on useita henkilöitä kielet ulkona. Aurinko paistaa ja maisema on maalaismainen. Kuvassa oikealla on lippu, ja kuvan kaksi miestä seisovat sitä kohti. Maassa makaa kaksi henkilöä niin ikään kielet ulkona.

Kuvan 8 konnotaatiossa voidaan ensimmäisenä keskittyä tuttuun ja tunnistettavaan symboliin eli Suomen lippuun. Siniristilippu kuvastaa sitä, että tapahtumapaikkana on Suomi. Aurinko paistaa, joten sää on suotuista, mukava, ja lämmin ja maalaismaisema luo myös kuvaa Suomesta. Kuvassa seisovat miehet ovat tunnistettavasti Yhdysvaltain silloinen presidentti Donald Trump ja Venäjän presidentti Vladimir Putin. Heillä on puvut päällään ja punaiset kravattit. Trump on pukeutunut kuvassa hieman epäsiistimmin kuin Putin. Maassa olevista henkilöistä etummainen on Suomen presidentti Sauli Niinistö. Muut henkilöt eivät ole tunnistettavissa, mutta kaikki ovat kielet ulkona Trumpiin ja Putiniin päin.

Putinilla ja Trumpilla on punaiset kravattit kaulassaan. Ei liene sattumaa, että juuri punainen väri kravattissa on nähty niin oikeassa elämässä kuin tässä Rannan piirustuksessa presidenttien kaulassa. Dizik (2014) kirjoittaa trendianalytikko Mark Woodmanin sanoneen, että vahva punainen väri kertoo voimasta ja toisaalta myös intohimosta ja kunnianhimosta. Woodman lisäsi myös, että eri punaisen sävyillä on eroja. Vaaleanpunainen kertoo enemmän käyttäjän henkilökohtaisesta tyylistä ja luovuudesta, kun taas viininpunainen väri auttaa rakentamaan luottamusta. (Dizik 2014.)

Kuvassa 8 paistaa aurinko, joka tuo ensimmäisenä kuvan tulkitsijalle mieleen valon ja lämmön. Kuvassa Putin ja Trump ihmettelevät, missä suomalaiset ovat. Suomalaiset ovat maassa presidenttien takana samalla puolella kuvaa kuin aurinko. Auringolla voidaan kuvata auringonjumalaa, josta jo kuvan 7 yhteydessä tässä opinnäytetyössä mainitsimme. Tässä tapauksessa kuvassa 8 auringonjumala tai aurinko on suomalaisten tavoin suurvaltojen presidenttien takana, ja se on kuvattu matalammalla. Ranta korostaa tällä Putinin ja Trumpin suurta egoa. Myös Suomen lippu on kuvattu hyvin pienenä verrattuna presidentteihin. Tämä teroittaa heidän ja edustamiensa valtioiden maantieteellistä suuruutta ja globaalia poliittista valtaa Suomeen verrattuna. Toinen mahdollisuus on, että lippu sijaitsee kaukana, jolloin se näyttää perspektiivin vuoksi pieneltä. Tässä tapauksessa Trump ja Putin seisovat kukkulan päällä ja katselevat avautuvia maisemia korkealta kuin kuninkaat, joita alamaiset ja narrit hännystelevät.

Piirroksen kaikki hahmot ovat ihonväрилtään vitivalkoisia, paitsi Donald Trump. Hän näyttää terveeltä toisin kuin muut hahmot, jotka ovat jopa haamun kaltaisia. Ihonvärillä todennäköisesti viitataan Trumpin tapaan käyttää itseruskettavia voiteita kasvoillaan, mikä saa hänet näyttämään toisinaan oranssilta (Peräsalo 2020). Oranssiin vivahtava pigmentti vetää naaraita puoleensa (Foo, Simmons & Rhodes 2017). Kyseessä voi olla myös metafora aurinkoisuudestaan tunnetusta Floridasta, jossa

Trump viettää aikaansa (Vuoripuro 2020), kun taas Suomi ja Venäjä mielletään helposti kylmiksi ja pimeiksi.

Rannan pilapiirroksessa (kuva 8) on selvä metafora ”nuoleskeluun”, sillä maassa olevat henkilöt ovat kielet pitkällä Putiniin ja Trumpiin päin. On yleisesti tiedossa, että nuoleskelulla tarkoitetaan mielistelyä. Kuva sijoittuu aikaan, jolloin Putin ja Trump olivat saapumassa huippukokoukseen Suomeen. Tästä puhuttiin tuolloin lähes kaikissa medioissa. Muun muassa Parkkinen (2018) Ylen verkkojulkaisussa kirjoitti Helsingin pormestari Jan Vapaavuoren maininneen, että ”tuleva vierailu olisi valtava mahdollisuus Helsingille ja Suomelle tuoda esiin yhteiskuntamme vahvuuksia” (Parkkinen 2018). Ei ihme, että Ranta on napannut tämänkaltaisten kommenttien siivittämänä aiheen kuvitukseensa ja asettanut suomalaiset presidentti Niinistöä myöten suurvaltojen päämiesten taakse nöyristelemään heitä.

Puhekuplien tekstit ovat ironiset. Selvästi suomalaiset ovat nähtävissä kuvassa, vaikka Trump kuvassa ihmettelee, missä suomalaiset ovat. Putin pohtii, protestoivatko suomalaiset. Suomalaisten osalta protestia varmasti olikin, sillä presidentit keskustelivat huippukokouksessa muun muassa Krimin miehittämisestä ja muista sen ajan polttavista aiheista, mutta kuvassa suomalaiset Niinistöä myöten myötäilevät Putinia mielistelemällä.

5.3 Venäjän sisäinen asia

SIHTO

KUVA 9. Venäjän sisäinen asia. Juha Sihdon pilapiirros. Aamulehti 19.1.2021.

Tässä Aamulehden 19.1.2021 julkaisemassa pilakuvassa (kuva 9) mainitaan maailmaa kuohuttanut venäläisen oppositiojohtaja Aleksei Navalnyin pidätys, jota edelsi elokuussa 2020 häneen kohdistunut salamurhayritys. Kansalaisjournalistiverkosto Bellingcatin mukaan salamurhayrityksen takana oli Venäjän turvallisuuspalvelu FSB, mutta Venäjä on kieltänyt osallisuutensa tapahtumiin. (Turunen 2020.) Navalnyi selvisi tästä vielä hengissä, ja palattuaan Venäjälle 17.1.2021 hänet pidätettiin ja tuomittiin vankeuteen (Koski 2021). Navalnyi kuoli lopulta vankeudessa 16.2.2024 (Faulconbridge & Light 2024).

Piirroksen julkaisuajankohtana Ukraina oli jo Venäjän hyökkäyksen kohteena, johon piirroksen toisessa ruudussa viitataan. Putin mainitsee puhekuplassa myös Syyrian ja Libyan. Venäjä on taistellut Syyriassa syyskuusta 2015 alkaen omien sanojensa mukaan terroristeja vastaan, mutta useiden venäläisten ihmisoikeusjärjestöjen selvitysten mukaan Venäjän armeija on pommittanut myös siviilejä tukien samalla Syyrian sortohallitusta (Jokinen 2021). Libyassa ovat puolestaan taistelleet venäläisen Wagner-yhtiön palkkasotilaat. Heitä on syytetty muun muassa siviilien,

vankien ja antautuvien sotilaiden tappamisesta. Wagner-sotilaiden uskotaan saaneen kalustoa Venäjän armeijalta, sillä sotatarviketeollisuuden ulkopuolella olevien tahojen on vaikeaa saada käsiinsä aseistusta ja kalustoa, jota Wagnerilla oli käytettävissä. (Huusko 2021.)

Pilapiirroksen (kuva 9) denotaatio on puhujapöntön ja mikrofonin takana seisova, vakavailmeinen, harmaaseen pukuun ja vaaleansiniseen solmioon pukeutunut keski-ikä ylittänyt kaljuuntuva mies, jonka vasemman käden etusormi on pystyssä. Toisessa ruudussa mies astelee pois päin huolettomasti kädet housujen taskussa ja hieman hymyillen. Piirros on tehty karikatyyrimaisesti. Konnotaationa mieleen nousee välittömästi Vladimir Putin, sillä hän on helposti tunnistettavissa. Seuraava ajatus kuvasta on Venäjä, sota, puheen pitäminen ja propaganda. Toisen ruudun konnotaatio on puolestaan huolettomuus, ryhdittömyys, välinpitämättömyys ja jopa luovuttaminen.

Kuvan 9 ensimmäisessä puhekuplassa Putin toteaa oppositiojohtaja Navalnyin pidätyksen olevan Venäjän sisäinen asia, ”eikä muiden pidä puuttua itsenäisen valtion sisäisiin asioihin”. Tästä voi päätellä hänen puhuvan kansainväliselle yleisölle. Putin painottaa puhekuplien retoriikassa sanoja ”itsenäinen” ja ”sisäinen”. Nämä ovat vahvoja adjektiiveja, jotka havaintojemme mukaan mainitaan usein kansainväliseen politiikkaan ja konflikteihin liittyvissä puheissa. Valtion perusoikeuksiin kuuluvat muun muassa oikeus itsenäisyyteen, riippumattomuuteen, tasavertaisuuteen ja alueelliseen koskemattomuuteen (Tieteen termipankki 2024c). Putin pyrkii retoriikallaan peittelemään Venäjällä tapahtuvia epämiellyttäviä asioita ja rajaamaan niitä kansainvälisen yleisön silmiltä. Sanomaansa Putin painottaa kohotetulla etusormellaan.

Kuvan 9 toisessa ruudussa Putin kävelee pois mainiten vilkaisevansa, miten Venäjällä menee Ukrainassa, Syyriassa ja Libyassa. Tämä kumoaa edellisen ruudun puhekuplan sanoman, sillä kaikki kolme mainittua valtiota ovat itsenäisiä, joiden sisäisiin asioihin muiden valtioiden ei tulisi puuttua. Tämä ristiriita retoriikassa todentaa Putinin tavan peitellä omia tekojaan, valehdella ja puhua asioita itselleen parhain päin (Hakala 2022). Tämä on hänen presidenttiytensä vertauskuva. Putin vaikuttaa sanomansa perusteella olevan mahdollisesti psykopaatti. Psykopatian keskeisiin piirteisiin kuuluvat muun muassa valehtelu, omaksi edukseen asioiden kaunistelu, manipulointi ja katumuksen sekä empatian puute (Repo-Tiihonen 2007).

Putin poistuu kuvasta oikealle. Tämän voi tulkita symboloivan vasemmalta oikealle etenevän lukusuunnan mukaisesti tulevaisuuteen ja eteenpäin liikkumista. Tätä vahvistavat hänen sanansa ”Se tuli selväksi. Seuraavaksi voisi...” Käytetty retoriikka kuvastaa hänen tottuneen sanomaan

asian kerran, minkä jälkeen aihe on käsitelty. Kyseessä on perinteisen autoritaarisen johtajan metafora. Kehonkieli puhuu puolestaan, vaikka sanattoman viestinnän ja kehonkielen tulkinta ei ole yksiselitteistä tiedettä (Sneck 2019). Huonoryhtinen, kädet taskussa tapahtuva askeltaminen luo ristiriitaisia ajatuksia. Se voi kuvastaa laiskuutta, välinpitämättömyyttä ja luovuttamista mutta toisaalta myös rentoutta ja huolettomuutta. Viimeksi mainitun tulkinnan puolesta puhuu hänen kasvoillaan oleva pieni hymy. Vaaleansinisellä solmiolla ei ole negatiivisia mielleyhtymiä vaan päinvastoin. Se symboloi muun muassa empatiaa, tyyneyttä ja luottamusta (Heller & Chamorro Mielke 2017). Tässä valossa Putin näyttäytyy itsevarmana jopa siinä määrin, että hän on muuttunut huolettomaksi. Oletettuun huolettomuuteen ja helpotuksen tunteeseen Putinilla oli tuolloin syynsä, sillä Saksassa myrkytysyrityksestään toipumassa ollut oppositiojohtaja Aleksei Navalnyi oli juuri palannut Venäjälle, jossa hänet vangittiin välittömästi (Koski 2021).

5.4 Pöytää ei voi pidentää loputtomasti, Putin

KUVA 10. Pöytää ei voi pidentää loputtomasti, Putin. Ville Rannan pilapiirros. Iltalehti 1.3.2022.

Pilapiirros (kuva 10) liittyy Ukrainan sodan alkuun, sillä kuva on julkaistu vain muutama päivä sodan syttymisen jälkeen. Denotaatio tästä pilapiirroksesta on pöydän ääressä hikoileva mies mustakaapuisen luurangon kanssa. Pöydälle on asetettu Venäjän lippu, ja luuranko katsoo hikoilevaa miestä ja sen vieressä on viikate. Kuvassa on vaalea väritys. Kuvan konnotaatiossa nähdään Vladimir Putin hikoilemassa punaisena pöydän päädyssä. Pöytäseurueenaan hänellä on mustaan kaapuun pukeutunut luuranko eli viikatemies. Kuten yleisesti tiedossa on, viikatemiehen myytti on länsimainen tapa kuvata kuolemaa, ja itse viikate kuvastaa kuoleman ylivaltaa. Pöydällä oleva Venäjän lippu symboloi sitä, että kuvassa ollaan Venäjällä.

Mediassa toistui kuvan 10 julkaisemisen aikaan kuvia Putinista, joissa hänen neuvottelupöytänsä ja varsinkin sen pituus sai huomiota. Hänet on toistuvasti kuvattu pitkän pöydän ääressä jonkin henkilön kanssa siten, että nämä istuvat mahdollisimman kaukana toisistaan. Kuvassa pöytä on valkoinen. Tämän valkoisen pöydän ääressä Putinin kerrotaan yleensä ottavan vastaan vieraitaan, ja lähipiiriään hän on tavannut pitkän ruskean pöydän ääressä (Vasankari 2023). Viikatemies ei ole Rannan piirroksessa saanut lähipiiristatusta, mutta se on istutettu samaan pöytään Venäjän johtajan kanssa. He eivät istu pöydän päissä, vaan jokseenkin aika lähellä toisiaan, joka saa Putinin hikoilemaan tuskallisesti. Pitkä pöytä on yhdistetty mediassa Putinin koronakammoon. Se on herättänyt myös spekulatiota muiden merkkien rinnalla Putinin terveydentilasta.

Pöytä on piirroksessa (kuva 10) Putinin mielestä liian pieni. Kuvan otsikko ”Pöytää ei voi pidentää loputtomasti, Putin” on toteava. Sitä vastoin puhekuplan jopa epätoivoa tihkuva teksti on sitäkin ironisempi ja sopii kuvan kanssa hyvin yhteen. Tokihan Putin toivoo pidempää pöytää, jotta pääsisi kauemmas kuolemasta, ja lukija saa kuvan, että ehkä hänen toivettaan ei kuulla. Ranta käyttää tässä retoriikan keinoja muutamalla sanalla hyväkseen. Hän puhuttelee, käyttää ironiaa ja piirroksen Putin vetoaa kuulijaansa.

Vaikka pitkä pöytä on yhdistetty koronapelkoon, voisi tämän piirroksen (kuva 10) myös nähdä Rannan näkemyksenä siitä, että sodalla Ukrainaa vastaan Putin kaivaa omaa hautaansa. Hän on valinnut laittoman hyökkäyssodan linjan, ja nyt hän hikoilee viikatemiehen edessä. Toisaalta kuva edustaa myös sitä, että hän on lähes supersankarin asemassa Venäjällä. Hän on kuolemattomuuden myyttiä kantava elinvoimainen henkilö, joka on nähty mediassa sodan syttymisen jälkeen myös heikkona. Hän pitää pöydästä kiinni estääkseen kätensä vapinan, ja heiluvat jalat eivät ylety maahan tukevasti. Hänen pitäisi olla kuolematon, mutta lopulta hän on

samanarvoinen, hauras ihminen kuoleman edessä kuin jokainen meistä. Seuraavaksi analysoitava pilapiirros on kuin jatkumoa tälle Rannan sodan ensimmäisten päivien piirrokselle.

5.5 Make Venäjä great again

KUVA 11. Make Venäjä great again. Ville Rannan pilapiirros. Iltalehti 8.4.2022.

Tämän pilapiirroksen (kuva 11) denotaatio on punaisessa nesteessä uiwa isopäinen mies. Häntä seuraavat ovat sotilailta vaikuttavia henkilöitä. Osa heistä on vielä kuivalla maalla, ja heidän perässään on muuta väkeä. Takimmaisiet henkilöt kantavat lippuja ja viiksekkään miehen kuvaa. Kauempana kaksi sotamiestä kantaa pyykkikonetta. Piirroksessa on voimakkaan punainen väritys.

Kuvan 11 konnotaatiassa isopäinen mies on Vladimir Putin. Hän ui veressä, ja häntä seuraavat sotilaat ja muut henkilöt heidän perässään. Tämä kuvastaa sitä, että Venäjän hyökkäyssodan ansioista Putin ja muut valtaa pitävät sekä sotilaat ja koko Venäjän kansa tahriutuu vereen laittoman sodan takia. Osa sotilaista on jo pinnan alla eli menehtynyt sodassa, ja toisilla sotilailla

on sama kohtalo edessään. Mitä lähempänä verimerta sotilaat ovat, sitä pelokkaampi ilme heillä on kasvoillaan. Sotilaat, jotka eivät ole vielä veressä, ovat ilmeeltään neutraalimpia. He eivät ole vielä sodan keskellä Ukrainassa, vaan vasta menossa sinne.

Sotilaiden takana on arvoasteikolla korkeampia armeijan henkilöitä. Tämän voi päätellä heidän hatuistaan, mutta heidän henkilöllisyyttään ei voi todeta varmaksi tämän piirroksen perusteella. Myös ortodoksisen kirkon edustaja näkyy samassa ryhmässä, ja hänen voidaan olettaa olevan ortodoksikirkon patriarkka Kirill, joka on yhdessä Putinin kanssa perustellut ja puolustellut sotatoimia uskontoon viitaten. Heidän takanaan olevat henkilöt kuvastavat Venäjän kansaa. Tämä voidaan päätellä esimerkiksi naisten huiveista. Mitä kauempana verilammikosta henkilöt ovat, sitä tarmokkaammat ja pelottomammat heidän ilmeensä ovat. Tämä kuvaa hyvin sitä, että Venäjällä toimivan propagandan vuoksi iso osa väestöstä ei tiedä todellisia uutisia sodasta ja Ukrainan tapahtumista.

Kuvan 11 liput ovat tuttuja ja tunnettuja ikoneita ja symboleita: Venäjän federaation lippu, Neuvostoliiton lippu, Venäjän keisarikunnan lippu sekä Venäjän vaakuna. Näiden vieressä komeilee suuri kuva Neuvostoliiton diktaattorista, Josif Stalinista. Väkijoukosta on erotettavissa myös mustakeltainen nauha, joka on Venäjän kansallinen symboli, Yrjön nauha, jota on totuttu näkemään yhä enenevässä määrin Venäjältä uutisoiduissa kuvissa kuten esimerkiksi toisen maailmansodan muistopäivän paraatissa tai sotapropagandan yhteydessä.

Kuvassa 11 korostuvat sodan ja suurvallan ihannoimien myytit. Neuvostoliiton ja Venäjän keisarikunnan liput kuvastavat Putinin ihannoimia Staliniä ja Pietari Suurta. He ovat takana, joten voisi kuvitella, että Ranta haluaa tällä painottaa sitä, että juuri nämä ovat ne puskuvoimat ja taustatekijät Putinin halulle sotia. Huomiomme mukaan Putin oikeuttaa sotatoimia puheissaan toistuvasti juuri historian turvin. Putinin ihannoiti perustuu pitkälle Pietari Suuren Venäjän julistamiseen imperiumiksi ja Stalinin saavutuksiin Neuvostoliiton suurvalta-aseman vahvistumisesta (Berghem 2023).

Valkovenäläisen postitoimiston valvontakamera oli ikuistanut kuvia, joissa venäläissotilaat lähettivät Ukrainaista varastettuja arvotavaroita kuten esimerkiksi pesukoneita. Myös venäläisten sotilaiden puhuttiin soittaneen kotimaahansa ja kertoneensa, kuinka hyökkäystä voisi verrata supermarketissa käyntiin. Venäläiset myivät ryöstösaalistaan Valko-Venäjän puolella. Ryöstely oli paikoin niin laajamittaista, että tämän epäiltiin olevan sotilaiden tavoite sodassa. (Kaskimaa 2022.)

Ryöstösaaliin takia jopa venäläiset sotilaat ottivat keskenään yhteen (Tuuri 2022). Kuvan 11 taustalla pyykkikonetta kantavat sotilaat kävelevät sotasaaliinsa kanssa Venäjää kohti. Suomen tasavallan presidentti Sauli Niinistö aikoinaan lainasi venäläistä sananlaskua puheessaan: ”Kasakka ottaa sen mikä on löyhästi kiinni” (Tikkala 2015). Tämä sanonta muuttuu tässä pilapiirroksessa hyvin todeksi.

Huomioitavaa piirroksessa (kuva 11) on, että Ranta on kuvannut Putinin johdattavan sotilaat ja kansan kohti verimerta ja tuhoa. Toisaalta tässä on ristiriita siihen, että Putinia ei ole sodan alkamisen jälkeen julkisissa tapahtumissa paljon näkynyt. Hän on pysytellyt tiiviisti ”bunkkerissaan”. Ehkä juuri siksi Putinin pää on vielä pinnan yläpuolella, ja vieressä olevat sotilaat hukkuvat hänen tarkoituksensa ja vakaumustensa vuoksi.

Toinen huomion arvoinen seikka on piirroksessa (kuva11) ylösalaisin oleva Venäjän lippu. Kansainvälisesti ylösalaisin oleva lippu tarkoittaa sen ripustaneen henkilön olevan hädässä (Giblin 1988). Viime vuosina tämä symboli on saanut laajemman merkityksen erityisesti Yhdysvalloissa, jossa väärinpäin oleva lippu tarkoittaa koko kansakuntaa koskevaa hätää. Samalla tavalla ilmaistaan myös tyytymättömyyttä ja uskon puutetta kansan johtajia kohtaan. (Chamlee 2022.) Pilapiirroksen väärinpäin oleva lippu voi symboloida joko yksittäisen henkilön protestia Venäjän johtoa kohtaan tai olla kannanotto koko kansaa koskevan hätätilan puolesta.

Retoriikkaa on nähtävissä tämän piirroksen (kuva11) muutamassa sanassa. Piirroksen otsikko Make Venäjä great again on suora viittaus Yhdysvaltojen entisen presidentin, Donald Trumpin vaalilausahdukseen Make America Great Again. Ranta käyttää tässä onnistuneesti intertekstuaalisuudellisia keinoja Trumpin vaalilauseseen ja vastakohta-asettelua tekstin ja kuvan kesken. Kuvan yläreunassa oleva teksti ”Venäjä matkalla suuruuteen” ja kuva muodostavat suuren ristiriidan keskenään, sillä kuvassa Venäjä ei ole matkalla suuruuteen vaan tuhoon. Tämä on ironiaa ja liioittelua.

5.6 Vladimir Putin täytti pyöreitä vuosia

Neuvostoaikana kansan johtajalle pyrittiin aina antamaan syntymäpäivälahjaksi jokin merkittävä voitto tai muu tuntuva asia juhlallisina menoin. Esimerkiksi diktaattori Stalinille oli hänen esikuntansa järjestämässä 60-vuotissyntymäpäivälahjaksi voitonparaatia Oulun kaduilla (Halonen 2022), mutta suunnitelma kariutui neuvostojoukkojen etenemisen pysähtyttyä Raatteentielle itärajalla (Raunio

& Kilin 2005, 140). Putin täytti 70 vuotta 7.10.2022. Voitonparaatia ei järjestetty, sillä sotamenestys Ukrainassa ei tuolloinkaan ollut mainittava, joten aihetta kansaa yhdistävää juhlaankaan ei ollut (Halonen 2022). Jopa Putinille uskolliset ihmiset olivat alkaneet epäillä Venäjän mahdollisuuksia sodan voittamiseen (Lampi 2022). Lisäksi kansalaiset alkoivat olla paremmin perillä sodan todellisesta tilanteesta jopa siinä määrin, että isänmaallisemmatkin myönsivät sodan menneen odotettua huonommin. Toisaalta Putinin syntymäpäiviä ei ole koskaan juhlistu kovinkaan suureellisesti, sillä venäläiset juhlivat lähinnä kansallisia juhlapäiviä. (Halonen 2022.)

KUVA 12. Vladimir Putin täytti pyöreitä vuosia. Juha Sihdon pilapiirros. Aamulehti 8.10.2022.

Putinin syntymäpäivää seuraavana päivänä 8.10.2022 julkaistiin Aamulehdessä Juha Sihdon tekemä pilapiirros (kuva 12), jossa Vladimir Putin täyttää pyöreitä vuosia. Kuvan denotaatio on pitkän pöydän reunapaikalla istuva kaljuuntuva mies, joka on pukeutunut harmaaseen pukuun, valkoiseen kauluspaitaan ja siniseen solmioon. Hänellä on päässään kartion muotoinen keltainen juhlahattu, jossa on koristeena punaisia tähtiä ja punainen tupsu. Surullisen näköinen mies pitelee vasemmassa kädessään lusikkaa, jolla hän syö edessään olevalta lautaselta kakkua. Kakussa olevasta kynttilästä nousee savua. Pöydän toisessa päässä olevaan tuoliin on sidottu keltainen sydämenmuotoinen ilmapallo, jossa on punaisella numero 70. Pöydän pituus käy ilmi vahvasta perspektiivistä. Konnotaation kautta kuvaa lähestyttäessä käy heti ilmi, että kyseessä on

karikatyyrimäisesti piirretty Vladimir Putin, joka menettänyt ystävänsä ryhdyttyään sotaan ja käytettyään autoritaarista valtaansa tavoilla, joka on johtanut yksinäisyyteen.

Kuvassa 12 on niukka väripaletti, jota hallitsevat sininen lattia ja keltainen tausta. Ukrainan lipussa on samat värit, mutta toisinpäin: sininen ylhäällä ja keltainen alhaalla. Näin ajateltuna Ukrainan lippu on piirroksessa väärinpäin, mikä kuvastaa Chamleen (2022) mukaan kansakunnan hätätilaa samoin kuin kuvassa 11 ylösalaisin oleva Venäjän lippukin. Kuvassa Putin istuu sinisen ja keltaisen ympäröimänä, joka tässä tapauksessa on metafora Venäjän läsnäolosta Ukrainassa. Putin syö surullisen näköisenä kermakakkua, minkä voi ajatella tarkoittavan hänen olevan tyytymätön mutta turvassa ja hyvässä asemassa ukrainalaisiin verrattuna.

Kakusta on leikattu noin 1/8 mutta Putinin lautasella on siitä määräästä vain noin puolet. Tästä voi päätellä hänen syövän jo toista palaa, joten hän on istunut pöydän ääressä pidemmän aikaa. Savuava kynttilä on puhallettu vasta hetki sitten. Tämä seikka voi merkitä hänen luovuttaneen vieraiden saapumisen suhteen ja leikanneen pettyneenä itselleen lisää kakkua. Yleisen käytännön mukaan kakku leikataan vasta kynttilän puhaltamisen jälkeen, joten Putin on itsekkäästi rikkonut käytäntöä.

On myös mahdollista, että paikalla on hetkeä aikaisemmin ollut henkilö, joka on ottanut palan ja poistunut jättäen Putinin yksin heti kynttilän puhaltamisen jälkeen. Kyseessä voi olla sama henkilö, jolta Putin mahdollisesti ottaa käskyjä vastaan, kuten kuvan 7 analyysissä ehdotamme. Tähän tulkintaan viittaa myös pöydän päässä oleva tyhjä tuoli. Tuolien lukumäärän perusteella kyseessä on kahden henkilön tilaisuus. Istuin pöydän päässä on arvokkain paikka, joka on varattu yleensä seurueen korkea-arvoisimmalle henkilölle tai juhlan päähenkilölle (Parko 2011). Tuoliin sidottu ilmapallo viittaa paikan olleen kuitenkin Putinille tarkoitettu, joten kyseinen istumapaikka on otettu häneltä pois ja hänet on sysätty syrjään reunimmalle istumapaikalle, joka pöytäkartassa kuuluu Herra numero 2:lle (Protokollapalvelut 2024).

Ilmapallo ja juhlahattu ovat väreiltään samat kuin Kiinan lipun värit. Lipussa on neljä pientä tähteä ja yksi suuri. Myös Putinin juhlahatussa on neljä tähteä ja sen päässä oleva tupsu näyttää isolta tähdeltä, joten hattu voi symboloida Kiinan lippua. Samoissa väreissä oleva sydämen muotoinen ilmapallo on metafora Putinin suhteesta Kiinaa kohtaan, jonka strateginen kumppani Venäjä on. Molemmat maat hyötyvät hyvistä keskinäisistä suhteistaan (Salminen 2023). Valtatasapaino näiden kahden maan välillä on selkeästi Kiinan puolella (Mattlin 2022). Tästä voi vetää päätelmän, että Putin oli järjestänyt tilaisuuden itselleen ja Kiinan kansantasavallan presidentti Xi Jinpingille.

Jinping on ottanut palan kakkua ja poistunut osoittaen valta-asemansa ja vähäisemmän riippuvuussuhteen maiden kesken.

Kuvan 12 ajatuskuplan teksti, ”Olipa hyvä, ettei tullut varattua kokonaista mäkkäriä tai hoploppia”, ei tuo kuvaan retoriikan kannalta juurikaan mitään uutta. Se vahvistaa Putinin olemuksen ja mielialan surkeutta, joka on havaittavissa jo itse pilapiirroksessa. Retoriikasta voi ajatella Putinin olevan lapsenkaltainen, sillä McDonalds ja HopLop ovat tunnetusti lasten keskuudessa suosittuja syntymäpäiväjuhlien paikkoja. Ehkä Putin haikailee lapsuuttaan Neuvostoliiton ajoilta ja haluaa olla ikuisesti lapsi kuten Peter Pan (Encyclopaedia Britannica 2023, s. v. Peter Pan). Tästä voi päätellä hänen olevan kyllästynyt, ehkä jopa ahdistunut kansainvälisistä poliittisista peleistä ja haluavan huoletonta elämää ilman vastuun kantamista. Olemme päätyneet tähän tulkintaan myös pilapiirroksen ”Venäjä nousee kuin Feeniks-lintu” (kuva 7) metafora-analyysissä.

5.7 Putinin ystävät, pitäkää jalat maassa!

KUVA 13. Putinin ystävät, pitäkää jalat maassa! Ville Rannan pilapiirros. Iltalehti 25.8.2023.

Kuvan 13 detonaatio on, että kolme miestä seisoo kuvan vasemmalla puolella ja oikealla puolella on tummiin pukeutunut mies suuren aseensa päällä selkään katsojaan päin. Kolme muuta miestä hikoilevat, ja yhdellä on pullo kädessään. Kuvassa taustalla näkyy kaupungin siluetti. Konnotaatioisesti kuvassa on jälleen Putin, joka istuu ilmatorjuntatykin päällä. Vasemmalla puolella olevat herrat ovat Venäjän entinen presidentti Dmitri Medvedev, puolustusministeri Sergei Šoigu ja ulkoministeri Sergei Lavrov. Maa taustalla voi olla Venäjä, sillä rakennukset ovat ehjiä ja Putinin selän takana oleva savupilvi Ukraina. Ranta on piirtänyt Medvedevin käteen pullon, ja tämä tekee hahmosta tunnistettavan. Venäjän entinen presidentti on ollut uutisotsikoissa sosiaalisessa mediassa tehtyjen törkeiden kommenttiansa vuoksi, jotka on venäläisen tutkivan journalismin ryhmän mukaan kirjoitettu humalassa. Medvedevin on sanottu myös mielellään lahjoittavan kotipolitoista alkoholia muun muassa hallituksen jäsenille. (Mulari 2023.) Kaikilla herroilla on hikikarpaloita otsallaan, ja he ovat selvästi peloissaan siitä, että Putin löytää heidät tai että hän kuulee heidän sanansa ja suuttuu heille.

Putinin vähenevistä ystäväistä on uutisoitu useaan otteeseen. Putin on sodan aikana eristäytynyt niin julkisesti kuin yksityisestikin. Putin on aina luottanut jollain tasolla vanhoihin ystäviinsä ja läheiseen sisäpiiriinsä. Nyt kuilu Putinin ja suuren osan Venäjän eliitin välillä on kasvanut sodan edetessä. Eräs Venäjän valtion virkamies on sanonut, että Putin tuntee nahoissaan ystäviensä menettämisen ja että Valko-Venäjän presidentti Lukashenka olisi ainoa, jonka luona hän voisi vielä vieraila. Loput entisistä ystäväistä näkevät häntä vain, jos on pakko. Eräs venäläinen miljardööri taas on todennut, että hänen ympärillään olevat ihmiset ovat turhautuneita Putiniin, sillä presidentti ei tiedä, mitä tehdä sodan kanssa. (Belton 2022.) Ville Ranta niputtaa ironisesti nämä uutiset yhteen kuvaan. On selvää, että ystäväpiiri kaikkoo ympäriltä, kun oma maa ja muu maailma Ukrainaa unohtamatta kärsivät Putinin vallankäytöstä.

Pilapiirroksen (kuva 13) otsikkoteksti ”Putinin ystävät, pitäkää jalat maassa!” sisältää puhuttelevan sävyn ja kehotuksen. Putin on ilmatorjunta-aseensa ohjaimissa ja jos miesten jalat irtoaisivat maasta, voisi Putin käyttää asettaan heihin. Maassa jalat kannattaa pitää myös elokuussa 2023 tapahtuneen ”Putinin kokin”, Jevgeni Prigožinin kuolemantapauksen vuoksi, jolloin hänen lentokoneensa syöksyi alas vain puoli tuntia kestäneen lennon jälkeen. Heiskanen (2023) pohtii analyysissään, että Putin olisi ollut tämän iskun takana paria kuukautta aiemmin Venäjällä tapahtuneen sotilaskapinan vuoksi, joka sai Kremlin näyttämään heikolta. Epäilyttävä kuolema Putinin ”kaveripiirissä” ei olisi ensimmäinen kerta.

Kuvassa 13 Medvedevin puhekuplassa ”Mitä pappa nyt touhuaa...” Ranta selvästi viittaa Putinin lisänimeen ”bunkkerin pappa”, joka liittyy hänen eristäytyneisyyteensä. Muun muassa oppositiojohtaja Aleksei Navalnyi käytti tätä lisänimeä usein puheissaan (Lankinen 2023). Šoigu hyssyttelee vieressä, mikä kuvastaa häntä hyvin. Hän on ollut entistä vähemmän esillä, ja Putinin ja hänen välinsä on uutisoitu kylmenneen viime aikoina. Lavrovin kommentti ”Se etsii ystäviään” on toteava, joka selittää piirroksen ydintä. Se, miksi Putin etsii kuvassa ilmatorjunta-aseella ystäviään, on mielenkiintoinen näkökulma. Sillä voidaan kuvata Putinin jo pitkään toistunutta kaavaa, jolla hän selvittää asiansa aseina eikä niinkään diplomaattisin keinoin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Pilapiirrosten tulkinta vaatii tulkitsijaltaan yleistietoa sekä taitoa yhdistellä asioita toisiinsa. Ei riitä, että tulkitsee kuvan kuvana ja tekstin tekstinä, vaan on tärkeää tietää, mitkä asiat liittyvät piirroksen aiheeseen ja taustoittavat sitä. Vastamme siihen, mitä kuvan eri elementit, kuten käytetyt värit ja perspektiivi, kuvassa edustavat ja mitä kaikkea kyseinen kuva nyansseineen kertoo.

Olemme todenneet, että pilapiirroksilla pyritään ärsyttämään ja riisumaan asioilta kunnioitusta. Valitsemamme Putinia kuvaavat pilapiirroksiset onnistuvat tässä asiassa. Pilapiirroksilla kerrotaan kuvin se, mitä ei välttämättä uskalleta sanoa todeta. Sihto ja Ranta kuvaavat Putinia rohkeasti, uskottavasti ja totuudenmukaisesti. Ennen kaikkea rohkeus näkyy siinä, että aiheita ja uutisia kuvien ympärillä ei kumpikaan pilapiirtäjä kaunistele tai silottele. Putin nähdään valitsemissamme kuvissa vahvana ja paidattomana, heikkona ja hikoilevana sekä yksinäisenä.

Tähän opinnäytetyöhön valitsemamme pilapiirroksiset ottavat huomioon sen hetkiset uutiset ja viittaavat myös vanhempiin tapahtumiin erilaisin keinoin. Piirroksiset ovat paljon monisyisempiä kuin ensi katsomalla voisi ymmärtää. Esimerkiksi Juha Sihdon ”Venäjä nousee tuhkasta kuin Feeniks-lintu” (kuva 7) denotaatio on harmaantunut paidaton mies polviasennossa rakennuksen edessä, mutta kuva pitää sisällään paljon taustoja, uutisia ja metaforia Feeniks-linnusta ja neuvostonostalgiaista syntyvyyden kasvuun ja kaipuuseen luonnon rauhaan. Ville Ranta ottaa kantaa esimerkiksi ”Make Venäjä great again” -piirroksessaan (kuva 11) niin moneen asiaan, että piirros vaati syvemmän tarkastelun. Vaikka pilapiirros ”Pöytää ei voi pidentää loputtomasti, Putin” (kuva 10) sisältää vain muutaman piirretyn elementin, on se silti viikatemiehineen merkityksellinen ja puhutteleva. Samoin on ”Putin täytti pyöreitä vuosia” (kuva 12) tapauksessa, joka on hyvin minimalistinen piirros. Jo pelkästään värien käytöllä Sihto on saanut sisällytettyä siihen Venäjän keskeisimmät ulkomaan asiat ja osoituksen valtasuhteista sekä Venäjän sen hetkisestä geopoliittisesta asemasta.

Sihdon piirtämä kuva 9, ”Venäjän sisäinen asia”, nojaa enemmän retoriikkaan kuin kuvalliseen ilmaisuun, ja se tuo pelkästään kolmella virkkeellä esiin Putinin asenteen ja olemuksen, jota piirretty hahmo itsessään tukee. Kuvassa kolme, ”Trump ja Putin tulevat – näin suomalaiset osoittavat vieraanvaraisuutta”, Ranta luo perspektiivin ja värien avulla piirroksen sen ilmeisen sanoman lisäksi metaforat kansainvälisistä valtasuhteista sekä kuninkaista ja alamaisista. ”Putinin ystävät,

pitäkää jalat maassa!” -piirroksessa (kuva 13) on viittauksia eri uutisiin Ukrainan sodan ajalta. Ranta ja Sihto selvästi taustoittavat piirroksiaan ja yhdistelevät niitä vallitsevien tapahtumien ja mielipiteiden kanssa saumattomasti yhteen.

Analysoitavaksi valitsemistamme Sihdon kuvista vain ”Vladimir Putin täytti pyöreitä vuosia” (kuva 12) toimisi täysin ilman tekstiä, sillä kaikki oleellinen tulee ilmi itse piirroksesta, eikä ajatuskupla anna kokonaisuuteen enää mitään yllättävää. Juha Sihdon pilapiirroksiset poikkeavat myös tyyllillisesti Rannan kuvista. Sihto piirtää huomattavasti pelkistetympin ja puhtaammin, ja hän käsittelee aihettaan neutraalimmin kuin Ranta. Hän ei lähde Rannan tavoin haastamaan lakipykälää tai Journalistin ohjeita, vaan pysyttelee turvallisella alueella mutta teräviä huomioita tehden.

Sihto ja Ranta ovat ottaneet kantaa kuuluisaan Putinin pöytään ja hänen yksinäisyyteensä. Rannan ”Pöytää ei voi pidentää loputtomiin, Putin” -kuvassa (kuva 10) pöytä on pitkä ja tyhjä, ja yksinäinen Putin istuu viikatemiehen eli kuoleman kanssa. Sihto taas on ottanut erilaisen lähestymistavan kuvata pöytää piirroksessaan ”Vladimir Putin täytti pyöreitä vuosia” (kuva 12). Tässä yksinäinen Putin istuu syntymäpäivänään pitkän pöytänsä ääressä, jonka päässä on vain tyhjä tuoli. Tämä ikoninen pöytä on havaintojemme mukaan innostanut pilapiirtäjiä ympäri maailmaa, ja tästä olisi mahdollista tehdä kokonaan oma tutkielmansa. Merkilliepentavaa on, että pöytä on ollut Putinille itselleen tärkeä jo nuoruudenkodista. Kuten kappaleessa 3.3 totesimme, Putinin perhe oli harvoja, joiden kotoa pöytä edes löytyi.

On huomionarvoista todeta, että tapa, miten pilapiirtäjät ovat Venäjän presidentti Vladimir Putinia kuvanneet ennen Ukrainan sotaa ja sodan syttymisen jälkeen, on erilainen. Ennen sodan syttymistä Putin näyttäytyy Sihdon ”Venäjä nousee tuhkasta kuin Feeniks-lintu” -pilapiirroksessa (kuva 7) tai Rannan ”Trump ja Putin tulevat – näin suomalaiset osoittavat vieraanvaraisuutta” -pilapiirroksessa (kuva 8) huomattavasti vahvempana ja varmempana kuin sodan syttymisen jälkeen tehdyissä piirroksissa. Kuvassa 9 ”Venäjän sisäinen asia” vuodelta 2021 Putin esiintyy vielä neutraalina raamikkaine kasvoineen, mutta vuosi myöhemmin julkaistussa kuvassa 10, ”Pöytää ei voi pidentää loputtomasti” Putin näyttäytyy jo heikossa asemassa olevalta henkilöltä viikatemiehen seurassa. Sihto kuvaa Putinin jopa surullisena istuessaan yksin syntymäpäiväpöydässään kuvassa 12, ”Vladimir Putin täytti pyöreitä vuosia”. Ymmärrettävästi kuvitus sodan syttymisen jälkeen keskittyy sodan ympärillä esiintyviin asioihin.

Kuvassa 8 Putin esiintyy yhdessä Yhdysvaltojen tuolloisen presidentin Donald Trumpin kanssa. Käydessämme pilapiirroksia läpi huomasimme pilapiirrosten ennen Ukrainan sodan syttymistä painottuneen ulkomaiden osalta huomattavasti enemmän Trumpiin kuin Putiniin, joka oli havaintojemme mukaan hyvin harvoin pilapiirrosten kohteena. Tässä on nähtävissä vallanvaihto pilapiirtäjien silmissä. Tämä osoittaa sen, että pilapiirtäjä seuraa aikaansa ja reagoi keskeisiin maailmantapahtumiin kärkeästi.

7 POHDINTA

Kuvallinen ilmaisu ja sen vaikuttavuus puhuttelevat meitä oman taiteellisen suuntautumisemme ja journalistisen kiinnostuksemme vuoksi, ja tämä ohjasi pitkälle opinnäytetyömme aihevalintaa. Se, miten uutisia ja mielipiteitä voidaan tuoda esiin ilman sanoja pilapiirrosten avulla, on vaikuttavaa. Varsinkin Rannan piirrookset toimisivat myös hyvin ilman sanoja ja otsikointia. Siksi ne voisivat toimia tiedonvälittäjinä ja totuuden esiintuojina esimerkiksi venäläisille, jotka ovat niin sanottujen oikeiden uutisten tavoittamattomissa. Vaikka Rannan tekstit sisältävät jonkin verran retorisia piirteitä, näemme hänen kuvastonsa paljolti sanattomana retoriikkana. Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa -sanonta sopii tähänkin yhteyteen. Rannan pilapiirroksilla on yhteiskunnallista vaikuttavuutta yli kieli- ja valtorajojen. Sihto on maltillisempi kannanotoissaan kuin Ranta. Voisi sanoa, että näistä kahdesta pilapiirtäjistä Sihto on seesteisen eläkeläisen roolissa, ja Ranta on puolestaan räväkämpi ja nuorempi.

Pilapiirrosten yhteiskunnallinen merkitys voi olla suuri, sillä pilapiirroksella voidaan kertoa tapahtumista kaunistelematta ja ironisesti. Muhammed-piirroshuhun kaltaista puhuttavuutta eivät Sihto tai Ranta ole kuvituksillaan saavuttaneet, vaikka Ranta joutui rikostutkinnan alle polyamorista suhdetta kuvaavalla pilapiirroksellaan. Rannan jotkut pilapiirrookset ovat rohkeita, mutta ne eivät ole aiheuttaneet esimerkiksi Venäjän kanssa kansainvälistä, diplomaattista kriisiä. Silti uskomme niiden vaikuttavan mielipiteisiin, ja voimme todeta pilapiirroksilla olevan yhteiskunnallista vaikuttavuutta niin hyvässä kuin pahassakin.

Mitä rohkeammin ja sananvapauden rajaa hipoen pilapiirros toteutetaan ja mitä arvovaltaisempi tai valtaapitävämpi henkilö kuvassa epäsuotuisassa valossa esitetään, sitä enemmän se puhuttaa jopa kansainvälisesti. Jos Putin muuttuisi tulevaisuudessa entistä aggressiivisemmäksi esimerkiksi Suomea tai Baltian maita kohtaan, muuttuisivatko pilapiirrookset maltillisemmiksi pelon johdatellessa aiheita vai uskaltaisivatko pilapiirtäjät edelleen yhtä rohkeasti kertoa mielipiteensä? Kuinka pitkälle pilapiirtäjä voi mennä kuvituksellaan sohimatta liikaa mehiläispesää?

Voimme todeta, että pilapiirtäjä tuo omalla, lujahermoisellakin tavalla esiin uutisia ja ajankohtaisia aiheita, ja näin hän vaikuttaa yleisönsä mielipiteisiin ja siihen, kuinka tietyt asiat koetaan. Sihto ja Ranta puhuvat mielestämme pilapiirroksillaan enemmistön suulla, eivätkä he pelkästään tuo esiin vain omia henkilökohtaisia mielipiteitään. He herättelevät lukijaa ja kuvan tulkitsijaa miettimään

asioita, joita välttämättä muuten ei tulisi pohdittua. Pilapiirtäjän oma poliittinen suuntaus voi näkyä itse pilapiirroksissa. Tämän kanssa on oltava varovainen varsinkin, jos pilapiirros liittyy lehden pääkirjoitussivuun ja siten määrittää myös lehden omaa linjaa. Ristiriitaisuuksia näiden välillä ei kovin paljon voi olla, ja tämä saattaa määrätä pilapiirtäjän kynänjälkeä.

Uskomme, että Putin esiintyy vielä paljon pilakuvastossa. Putin ylittää jatkuvasti uutiskynnyksen teoillaan ja kommentteillaan, ja pilapiirtäjä ottavat varmasti hänestä aiheita tulevaisuudessakin. Tässä voisi olla aihetta lisätutkimukselle, ja olisi mielenkiintoista nähdä, miten Putinin kuvaaminen pilapiirroksissa edelleen kehittyy ja mihin suuntaan pilapiirtäjät Ranta ja Sihto kuvituksellaan menevät. Olisi myös tarpeen verrata suomalaista pilapiirtämistä kansainväliseen pilapiirtämiseen ja tutkia, kuinka Putinia kuvataan esimerkiksi saksalaisessa tai ranskalaisessa pilakuvastossa.

LÄHTEET

Alenius, Jari 2023. Putin pelotteli "superaseilla". Näin niille on käynyt. Iltasanomat. Hakupäivä 9.2.2024. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000009644317.html>.

Bauters, Merja 2023. Semioottinen analyysi. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Hakupäivä 23.11.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teoreettis-metodologiset-viitekehukset/semioottinen-analyysi/>.

Belton, Catherine 2022. Putin, unaccustomed to losing, is increasingly isolated as war falters. Washington Post. Hakupäivä 30.11.2023. <https://www.washingtonpost.com/world/2022/12/30/putin-isolated-russia-ukraine-war/>.

Berghem, Viivi 2023. Analyysi: "He päästivät sodan valloilleen, me käytimme ja käytämme voimaa lopettaaksemme sen". Putin hakee historiasta oikeutuksen teoilleen. Yle. Hakupäivä 29.11.2023. <https://yle.fi/aihe/a/20-10004841>.

Biedermann, Hans 1993. Suuri symbolikirja. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Chamlee, Virginia 2022. How flying american flag upside down became bipartisan act of rebellion. People. Hakupäivä 9.2.2024. <https://people.com/politics/how-flying-american-flag-upside-down-became-bipartisan-act-rebellion/>.

Demokraatti 2024. Mediakortti. Hakupäivä 27.2.2024. <https://wp.demokraatti.fi/wp-content/uploads/2024/01/DEM-Mediakortti-2024-1.pdf>.

Dizik, Alina 2014. The psychology of tie colours. Worklife. BBC. Hakupäivä 10.2.2024. <https://www.bbc.com/worklife/article/20140827-the-psychology-of-tie-colours>.

Encyclopaedia Britannica, Inc. 2023. Hakupäivä 24.11.2023. <https://www.britannica.com/topic/political-cartoon>.

Faulconbridge, Guy & Light, Felix 2024. Putin foe Alexei Navalny dies in jail, West holds Russia responsible. Reuters. Hakupäivä 24.2.2024. <https://www.reuters.com/world/europe/jailed-russian-opposition-leader-navalny-dead-prison-service-2024-02-16/>.

Foo, Yong Zhi, Simmons, Leigh W. & Rhodes, Gillian 2017. Predictors of facial attractiveness and health in humans. Nature. Hakupäivä 26.2.2024. <https://www.nature.com/articles/srep39731>.

Giblin, Ross 1988. Evening Post. Hakupäivä 9.2.2024. <https://natlib.govt.nz/records/22607048>.

Hakala, Pekka 2022. Lässähtänyt paraati ja selittelevä puhe kertovat Putinin alamäestä. Helsingin sanomat. Hakupäivä 4.12.2023. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000008802940.html>.

Halonen, Antti 2022. Putinin haaveet syntymäpäivän paraatista kuihtuneet kuin Stalinilla aikoinaan. Iltalehti. Hakupäivä 17.2.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/80c4c444-e8a7-4916-9f5d-522bba5e3f52>.

Heikkilä, Lauri 2022. Neuvostoliitto syntyi sata vuotta sitten – keisarinvalta, sota ja riistokapitalismi johtivat uuteen järjestelmään, joka ei yltänyt ihanteidensa tasolle. Hakupäivä 2.12.2023. <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/neuvostoliitto-syntyi-sata-vuotta-sitten-keisarinvalta-sota-ja-riistokapitalismi-johtivat-jarjestelmaan-joka-ei-yltanyt-ihanteidensa-tasolle/>.

Heiskanen, Heikki 2023. Analyysi: Kapinoineen palkkasotilasyhtiön perustajan saaga näyttää saaneen karun lopun. Pelasiko Jevgeni Prigožin korttinsa väärin? Hakupäivä 1.11.2023. <https://yle.fi/a/74-20046674>.

Heller, Eva & Chamorro Mielke, Joaquin 2017. Psychologyorg. Psychology of color according to Eva Heller. Hakupäivä 11.2.2024. <https://psychologyorg.com/psychology-of-color-according-toeva-heller/#blue>.

Himananen, Jari 2022. Vladimir Putinista on kirjoitettu kaikki. Näitä kymmentä faktaa et ehkä silti tiennyt. Iltalehti. Hakupäivä 29.11.2023. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/b502588a-286a-4242-8aad-9b9acdcbacdd>.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirvonen, Katariina 2014. Putin ilman paitaa – sankarimyytin kuvastosta? Yle. Hakupäivä 3.12.2023. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/03/05/putin-ilman-paitaa-sankarimyytin-kuvastosta>.

Huusko, Jukka 2021. Venäläiset palkkasotilaat ovat saattaneet syyllistyä sotarikoksiin Libyassa. Hakupäivä 10.2.2024. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000008185629.html>.

Hänninen, Ville & Tietäväinen, Ville 2018. Kertova kuva. Journalistisen kuvituksen mahdollisuuksia ja keinoja. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Hänninen, Ville & Karjalainen, Jussi 2014. Sarjatulta! Sota-ajan suomalaiset pilapiirroksot ja sarjakuvat. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Jalava.

Iltalehti 2024. Iltalehdestä. Hakupäivä 27.2.2024. <https://www.iltalehti.fi/info/iltalehdesta>.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1999. Diskurssianalyysi liikkeessä. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, Matilda 2021. Ihmisoikeusjärjestöt julkaisivat Venäjän roolista Syyrian sodassa laajan raportin, joka kyseenalaistaa Kremlin version tapahtumista. Hakupäivä 10.2.2024. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000007899819.html>.

Jyväskylän yliopisto 2023. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Aineiston analysointimenetelmät. Semioottinen analyysi. Hakupäivä 23.11.2023. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmät/semioottinen-analyysi>.

Kaskimaa, Paula 2022. "Kuin matka super-markettiin". Venäläisjoukot lähettävät varastettuja sotasaaliita kotimaahan. Iltä-Sanomien. Hakupäivä 29.11.2023. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000008732500.html>.

Kokko, Mira 2023. Legendaarinen pilapiirtäjä Juha Sihto sai vuosikymmenten työstä Aamulehden sulan hattuun. Aamulehti. Hakupäivä 10.11.2023. <https://www.aamulehti.fi/i ihmiset/art-2000009312993.html>.

Koski, Paula 2021. Miksi Navalnyi palasi Venäjälle pidätettäväksi? Iltalehti. Hakupäivä 10.2.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/1d1fbb2e-efd9-44a0-b552-3c54d0c26a1a>.

Kurimo, Rami 2022. Sananvapaus: Poliittinen satiiri ja pilapiirros. Puheenaihe-podcast. Hakupäivä 29.11.2023. <https://podme.com/fi/puheenaihe/908444>.

Lampi, Santeri 2022. Putin pelkää, koska sodan häviävä "tsaari" ei saa armoa. Suomenmaa. Hakupäivä 17.2.2024. <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/arvio-putin-pelkaa-koska-sodan-haviava-tsaari-ei-saa-armaa/>.

Lankinen, Katariina 2023. Wagner-pomo pilkkaa Putinia videolla: Mitä jos "pappa" osoittautuu "täydelliseksi kusipääksi". Suomenmaa. Hakupäivä 29.11.2023. <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/wagner-pomo-pilkkaa-putinia-videolla-mita-jos-pappa-osoittautuu-taydelliseksi-kusipaaksi/>.

Latvanen, Pirjo 2020. Kutsuviestit ja karkotusviestit. Hakupäivä 27.2.2024. <https://psykologipirjolatanen.fi/kutsuviestit-ja-karkotusviestit/>.

Leppävuori, Antero 1995. Persoonallisuus- ja sopeutumishäiriöt. Suomalainen lääkäriseura Duodecim. Hakupäivä 5.12.2023. <https://www.duodecimlehti.fi/duo50378>.

Mankkinen, Jussi 2022. Terävällä kynällä. Yle. Hakupäivä 11.10.2023. <https://yle.fi/a/74-20006697>.

Mattlin, Mikael 2022. Kiina sivuroolissa. Elinkeinoelämän valtuuskunta. Hakupäivä 25.2.2024. <https://www.eva.fi/blog/2022/08/01/kiina-sivuroolissa/>.

Mulari, Heikki 2023. Syy Medvedevin suoltamille sometörkeyksille löytyi: Ex-presidentti laittaa näppäimistön laulamaan humalassa. Iltalehti. Hakupäivä 10.11.2023. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/e1f3f086-6bad-418d-8ad5-a606516d00b0>.

- Myers, Steven Lee 2018. Uusi tsaari. Helsinki: Bazar Kustannus.
- Mäkeläinen, Mika 2020. Venäläinen oppositiojohtaja Navalnyi huijasi myrkyttäjiltään tunnustuksen puhelimesta. Yle. Hakupäivä 25.2.2024. <https://yle.fi/a/3-11709805>.
- Nuutila, Sakari 2021. Profeetta Muhammed -pilapiirroksista tunnettu Kurt Westergaard on kuollut. Hakupäivä 25.2.2024. <https://yle.fi/a/3-12025785>.
- Näveri, Anna 2023. Pilapiirtäjä Ville Ranta palkittiin vuoden journalistina. Yle. Hakupäivä 10.11.2023. <https://yle.fi/a/74-20021481>.
- Parkkinen, Sonja 2018. Trumpin ja Putinin huippukokous "valtava mahdollisuus" Suomen näkyvyydelle – tuo mukanaan satoja tai jopa tuhansia toimittajia. Hakupäivä 10.2.2024. <https://yle.fi/a/3-10279220>.
- Parko, Kaija 2011. Pöydän ontologiaa. Kotimaisten kielten keskus. Hakupäivä 25.2.2024. https://www.kotus.fi/nyt/kotus-blogi/blogiarkisto/kaija_parko/poydan_ontologiaa.9158.blog.
- Perustuslaki 731/1999. Hakupäivä 25.2.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2P12>.
- Peräsalo, Laura 2020. Trumpin rusketusraja herätti hilpeyttä. Iltalehti. Hakupäivä 26.2.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/228c2eb7-f931-489e-8b24-392cda218626>.
- Propper, David 2022. G7 leaders mock Vladimir Putin over shirtless horse-riding picture. New York Post. Hakupäivä 3.12.2023. <https://nypost.com/2022/06/26/g7-leaders-mock-vladimir-putin-over-shirtless-horse-riding-pic/>.
- Protokollapalvelut 2024. Valtioneuvosto. Istumajärjestys. Hakupäivä 25.2.2024. <https://um.fi/istumajarjestys>.
- Puolustusvoimat 2013. Taistelijan opas. Hakupäivä 5.12.2023. <https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/2258487/PEVIESTOS-Taistelijan-Opas-2013.pdf>.

Ranta, Ville 2023. Ville Ranta. Sarjakuvataiteilija. Ville. Hakupäivä 11.10.2023.
<https://www.villeranta.com/home/fi#ville>.

Raunio, Ari & Kilin, Juri 2005. Itsenäisyyden puolustajat. Sodan taisteluja 1 – Talvisota. Porvoo: Weilin+Göös Oy.

Repo-Tiihonen, Eila 2007. Psykopatia. Hakupäivä 10.2.2024. Duodecim.
<https://www.duodecimlehti.fi/duo96809>.

Salminen, Anne 2023. Kiina näytti Venäjälle kaapin paikan. Iltalehti. Hakupäivä 25.2.2024.
<https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2624bee6-2468-4105-a1b4-11b1af46618b>.

Sanoma 2024. Aamulehti. Hakupäivä 27.2.2024. https://media.sanoma.fi/suunnittelijan-tyokalut/mediatiedot/aamulehti?utm_source=aamulehti&utm_medium=textlink&utm_campaign=b2b_vk_mainostajalle.

Sneck, Petra 2019. Mitä tarkoittaa, jos toinen istuu jalat ristissä? Iltalehti. hakupäivä 17.2.2024.
<https://www.iltalehti.fi/mielijamasennus/a/8bbb2707-98c4-4793-be7b-d3dd31638cd0>.

Sihto, Juha 2022. Aamulehden pilapiirtäjän Juha Sihdon työt syntyvät usein tuotumisesta paikalliseen, kotimaiseen tai ulkomaiseen päättömyyteen. Aamulehti. Hakupäivä 10.11.2023.
<https://www.aamulehti.fi/kirjat/art-2000009204660.html>.

Sillanmäki, Lotta 2023. Pilapiirtäjä Ville Ranta ei pelkää tarttua tulenarkoihin aiheisiin kriisiaikoina. Yle. Hakupäivä 10.11.2023. <https://yle.fi/a/74-20017475>.

Suomen kuvalehti 2023. Vladimir Putin. Hakupäivä 29.11.2023.
<https://suomenkuvalehti.fi/avainsana/vladimir-putin/>.

Tiedonportailla 2024. Keisarin uudet vaatteet. Hakupäivä 2.3.2024.
<https://www.tiedonportailla.fi/suuretklassikot/hanschriandersen/keisarinuudetvaatteet.htm>.

Tieteen termipankki 2023a. Metafora. Hakupäivä 16.12.2023.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:metafora>.

Tieteen termipankki 2023b. Trooppi. Hakupäivä 16.12.2023.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:trooppi>.

Tieteen termipankki 2024a. Oikeustiede: Valtion perusoikeudet. Hakupäivä 10.2.2024.
https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:valtion_perusoikeudet.

Tieteen termipankki 2024b. Ironia. Hakupäivä 25.2.2024.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:ironia>.

Tieteen termipankki 2024c. Huumori. Hakupäivä 25.2.2024.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:huumori>.

Tieteen termipankki 2024d. Propaganda. Hakupäivä 25.2.2024.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:propaganda>.

Tikkala, Hannu 2015. "Kasakka ottaa sen, mikä on löyhästi kiinni". Lyhyt kertaus Niinistön kaudesta. Hakupäivä 24.2.2024. <https://yle.fi/a/3-7830032>.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turunen, Petri 2020. Saksalaislääkärin raportti: Aleksei Navalnyi oli jo kuolemaisillaan. Iltasanomat. Hakupäivä 10.2.2024. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000007703181.html>.

Tuuri, Antti 2022. Ukrainan tiedustelu väittää: Venäjän sotilaat ottivat aseellisesti keskenään yhteen. Syynä muun muassa kiista ryöstelysaaliin jakamisesta. MTV-uutiset. Hakupäivä 29.11.2023. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/ukrainan-tiedustelu-vaittaa-venajan-sotilaat-ottivat-aseellisesti-keskenaan-yhteen-syyna-muun-muassa-kiista-ryostelysaaliin-jakamisesta/8416748#gs.4zx4kl>.

Uosukanen, Sanna 2023. Hämäräperäinen vastarintaliike ilmoitti tehneensä iskun pietarilaiskavhilaan – tämä tapauksesta tiedetään nyt. Yle. Hakupäivä 4.12.2023. <https://yle.fi/a/74-20026072>.

Uutismedialiitto 2024a. Journalismi. Journalismi kertoo, miten asiat ovat. Hakupäivä 26.3.2024.
<https://www.uutismediat.fi/sanomalehtitieto/journalismi/>.

Uutismedialiitto 2024b. Pääkirjoitus. Juttutyypit. Hakupäivä 11.3.2024.
<https://juttutyypit.fi/juttutyypit/paakirjoitus/>.

Vasankari, Aino 2023. Putinin pilkattu pöytä teki paluun. Hakupäivä 30.11.2023.
<https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/8c5c7c1d-9c45-4276-b3da-be57795ebe6e>.

Vuoripuro, Verna 2020. Se toinen Valkoinen talo. Helsingin Sanomat. Hakupäivä 26.2.2024.
<https://dynamic.hs.fi/a/2020/maralago/>.

Wallius, Anniina 2022. Valittu kansa, luvattu maa. 2000-luvulla juurrutettu militaristinen kansallistunne saa venäläiset luottamaan Putinin puheisiin. Yle. Hakupäivä 4.12.2023.
<https://yle.fi/a/3-12391283>.

Whitaker, Steve 1994. Encyclopedia of Cartooning techniques. London: Headline Book Publishing.

Yle 2010. Pilapiirroksen ja karikatyyrin ero on veteen piirretty viiva. Ylen aamu. Hakupäivä 12.10.2023. <https://fi/a/3-5519191>.

Ylönen, Marja 2001. Pilahistoria. Suomi poliittisissa pilapiirroksissa 1800-luvulta 2000-luvulle. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.